

67. évf., 2013. X. 24., ára 50 dinár

31

Jó Pajtás

'56 fénye nem halványul...

A JÓ PAJTÁS 43. NYELVMŰVELŐ VERSENYE

A Jó Pajtás szerkesztősége – harmadízben – meghirdeti a

Szűcs Imre gyermekversmondó versenyt

A versennyel a szervezők – a magyar nyelv napjához is kötve – meg kívánnak emlékezni a huszonegy éve elhunyt neves gyermekköltőtől, a Jó Pajtás irodalmi szerkesztőjéről, s egyben szeretnék folytatni a gyermeklapunk által eddig negyvenkét szerkesztett hagyományos nyelvművelő versenyt.

A Szűcs Imre versmondó verseny kiindulópontját a Forum Könyvkiadó kiadásában a minap megjelent, vajdasági magyar szerzők rövid műveiből összeállított **EZÜSTTULIPÁN** című gyermekvers- és prózaantológia képezi, ezzel is visszatérve ahhoz a régen elfelejtett gyakorlathoz, hogy minden nyelvművelő versenyünk egy-egy frissen kiadott könyvhöz kötődik, azaz ajánlott ebből a könyvből verset választani (de nem jelent hátrányt a versenyben, ha más vajdasági magyar gyermekverssel lép föl a versenyző). A versenyben részt vehet minden vajdasági elemista, akik korosztályuk függvényében négy kategóriában versenyeznek:

1. korcsoport: 1. és 2. osztályosok
2. csoport: 3. és 4. osztályosok
3. csoport: 5. és 6. osztályosok
4. csoport: 7. és 8. osztályosok.

A verseny (a nagyobb iskolákra gondolva) osztálybajnokságokkal kezdődik, ahonnan a magyartanárból (illetve tanítóból) és két tanulóval álló zsűri által kiválasztott 2-3 tanuló jut tovább. Az iskolabajnokságon az osztálybajnokok vesznek részt (a bírálóbizottságot tanítók és magyartanárok képezik), innen a korcsoportonkénti 1-1 győztes (iskolánként 3 tanuló) megy a körzeti bajnokságra (kis létszámú iskolák esetében az osztály-, illetve iskolabajnokság összevonható, egyszerűsíthető a rendszer). Az iskolabajnokságokról a Törzsudvarnokon (a térképen Banatski dvor néven keresendő) megtartandó döntőre továbbjutó (korcsoportonkénti) 1-1 tanuló nevét kérjük a legrövidebb időn belül a szerkesztőségbe eljuttatni (e-mail).

A szerzéségi körzetből (itt nincs magyar nyelvű általános iskolai oktatás, csak pótoktatás itt-ott, elvéve) néhány tanulót közvetlenül hívunk meg a döntőre, oktatójuk ajánlása alapján.

A verseny döntőjét, valamint a **EZÜSTTULIPÁN** című kötet bemutatóját Törzsudvarnokon tartjuk meg a tavaly már beharangozott napon: 2013. november 9-én. A győztesek és főkészítő tanáraik értékes könyvjutalomban részesülnek, de a döntő minden résztvevője ajándékkönyvet és emléklapot (oklevelet) kap.

A versenynaptár a következő

1. Benevezés/jelentkezés	folyamatosan
2. Osztálybajnokságok	2013. október 21-éig
3. Iskolabajnokságok	2013. október 28-áig
4. Döntő – záróünnepség	2013. november 9.
- A második és harmadik pontot ajánlasként kell értelmezni.

Levellezési cím

Jó Pajtás szerkesztősége, 21000 NOVI SAD, Vojvode Mišića 1.

Telefon (nincs fax!): 021/ 475-4008;

e-mail: szerk@jopajtas.info

Versenyre való BEJELENTKEZÉS CSAK ITTI!

Kezdeményező bizottság

Pál Károly, a bácsfeketehgyi *Feketics ME* elnöke, mint ötletgazda

Ökrész Rozália, a *Magyar Szó Lapkiadó Kft.* igazgatója

Virág Gábor, a *Forum Könyvkiadó Intézet* igazgatója

Bordás Győző mgr., az **EZÜSTTULIPÁN** c. kötet szerkesztője

Molnár Jaszmina, a törzsudvarnoki *Szűcs Imre Udvarnoki Magyar Oktatást és Művelődést Fejlesztő Társulás* elnöke

Dobai János, *Torontáltorda helyi közösség* polgármestere

Lázár Jenő, *Bégaszentgyörgy község* alpolgármestere

Hajvert Ákos, a *Vajdasági Magyar Versmondók Egyesületének* elnöke

Varjú Márta, a *Magyar Szó* főszerkesztője és

Lennert Géza, a *Jó Pajtás és Mézeskalács gyermeklapok* felelős szerkesztője

Könyvrendelési lehetőség

Az **Ezüsttulipán** című vers- és prózaantológia,

400.- dináros áron (+postaköltség)

megrendelhető a kiadónál:

Forum Könyvkiadó Intézet,

21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1/III.

Tel.: 060/7300207;

e-mail: csaba@forumliber.rs

CSAK KÖNYVRENDELÉS!

Egy évszázad gyermekverseiből

Bácsfeketehgyen bemutatták az Ezüsttulipán című gyermekvers-antológiát

– Száz esztendő gyermekversei mutatja be új kötetünk, Szentelekytól Bencsik Orsolyáig. Remélem, ezzel sikerül majd a gyerekekkel megszerettetni a vajdasági szerzőket – mondta ifj. Virág Gábor, a Fórum Könyvkiadó Intézet igazgatója pénteken este a bácsfeketehgyi kultúrotthon emeleti termében, ahol bemutatták az Ezüsttulipán című gyermekvers- és prózaantológiát. A vendégeket üdvözölve Pál Károly, a művelődési egyesület elnöke, és köszönetet mondott mindenkinek, aki bárhogyan hozzájárult a kötet megjelenéséhez. Molnár Kerkity Olga, a könyv recenzense kiemelte, hogy nagyon

régen látott napvilágot környezetünkben gyermekverskötet, ezért régóta érezni is a hiányát. Mint hangsúlyozta, ez a kötet nem is antológia, sokkal inkább kalauz. Bordás

A művelődési egyesület fiatal versmondói egy-egy verset mondtak a kötetből

Győző, a könyv szerkesztője kiemelte, hogy a kiadás ötlete a Jó Pajtás első gyermekversmondó pályázata után merült fel, s eredetileg az volt a terv, hogy a II. világháború után született művekből válogatnak, de végül is logikusnak látszott visszamenni egészen Szentelekyig, vagyis egy egész évszázadot felölelni. Lennert Géza, a Jó Pajtás felelős szerkesztője ismertette az Törzsudvarnokra tervezett verseny feltételeit, hozzátéve, hogy a november 9-i vetélkedőn is bemutatják majd a kötetet.

(pi)

Fotó: Papp Imre

Paprikásfőző és palacsintasütő verseny

A jól sikerült paprikás után jöhet a palacsinta

Három palacsintasütőben sült a finomság

smét kitettek magukért az óbecsei Petőfi Sándor iskolában a tanárok. Egész hetes programmal szórakoztatták a diákokat a gyermekhét alatt.

A főszervezők, Sunčica Banjanin és Tojzán Ákos tanárok érdekesebbnél érdekesebb játékokkal lepték meg a tanítványaikat.

Az első napon, hétfőn, az igazgatóválasztáson a nyolcadikos Major Réka győzött.

Réka, a diákigazgató

Kampánybeszédében sok mindent ígért, csak hogy őt válasszák meg diákigazgatónak. Minden jelesebb ünnep alkalmából bulit, bált szerveznek majd, megünneplik a Mikulás-napot, a karácsonyt, a Valentin- napot... Ha a télen nagy hó lesz, hóembert is építenek...

A második napon rövidített órák voltak, hogy délután, amíg világos van, tudjanak játszani a gyerekek, ugyanis erre a napra tervezték a játékokat.

Az ejtőernyős játéknál nagyon kellett vigyázni, hogy be ne tévedjen a lyukba a labda, mert különben nem sikerül háromszor körbe gurítani az ejtőernyőn, ugyanis így kellett. Jó volt az ugrókötéllel való játék is. No nem ugrálták a kötelet, hanem átfutottak alatta. Több-kevesebb próbálkozással sikerült is valamennyiüknek...

Mindenkinek talán a csütörtöki nap tetszett a legjobban. Nemcsak azért, mert

nem volt tanítás, hanem, mert nagyon jó hangulatban telt el. Már az utcáról lehetett érezni, hogy az iskolaudvarban főznek. Nem csupán a nagy füst miatt, hanem érződött a finom paprikás illata is. Még az időjárás is kedvezett. Igazi indián nyár volt. Minden osztály paprikást főzött, palacsintát süttött, és ezt versenyszerűen tette! Egyesek tüzeltek, mások kóstolgatták az ételt... Főleg a lányok süttették a palacsintát, és töltötték finom Eurokrémmel, örölt keksszel, lekvárral... Az ügyesebbjei meg már asztalhoz is ültek, s jó étvágyal fogyasztották főztjüket.

Időközben az iskola lépcsőházában az ügyes kezüek kifestették az üvegfalat.

Az utolsó napon eredményt hirdettek. Nem az a fontos, hogy melyik osztály győzött, hanem, hogy mindenki jól szórakozott.

Koncz Erzsébet

Gyermekhét a csantavéri iskolában

A csantavéri Hunyadi János Általános Iskolában az idén is október elején került megszervezésre a már hagyományosnak tekinthető gyermekheti rendezvénysorozat. A minden évben sikeres megmozdulás során nap mint nap érdekes programokkal lepték meg a tanulókat.

A csütörtöki tehetségnap a sakk jegyében telt. A tanulók sakkbazáron vehettek részt, a kisebbek sakkvízen versenyeztek különböző ajándéktárgyakért, a nagyobbak kreatív sakkstafétában villogtathatták ügyességüket és csapatszellemük erősségét. A sakknap végére, mintegy megkoronázásul a Chess fashion show-ra, azaz divatbemutatóra került sor a sakk jegyében. A gyerekek bemutatták, hogy kreativitásuk határtalan. Láthattunk minden pompájában megjelenő királyt, bástyát harci díszben, és a sakktábla minden motívumában pompázó öltözékeket. A diákok nemcsak kreativitásukat mutatták be, de rátermettségüket is bizonyíthatták extravagáns megjelenésükkel.

A pénteki nap a testfestésé volt. Ismét a „vagányságon” volt a hangsúly, ugyanis nem kis bátorság kell ahhoz, hogy az ember talpig festve kiálljon a nagyközönség elé. A legattraktívabb hajkoronával rendelkezők meglepetésben részesültek.

Hétfőn csodás hajkölteményeket láthattunk a diákoktól. A fiúk is kitettek magukért tarajos frizúráikkal, a lányok viszont mesteri hajkölteményeikkel szerepeltek.

Kedden ismét ellátogatott hozzánk Figura Ede drámapedagógus, és szokásához híven csodás műsorával nevette meg a nagyérdeműt.

Szerdán az iskola pavilonjai között megnyitotta kapuit a zsbivásár. A tanulók áruba bocsátották feleslegessé vált dolgait, de cserekereskedelem is kialakult. A befolyt pénzüsszeget az osztályközösségek saját céljaira fordítják. Szerda este karaokéval zárult a

gyermekhét, amely hatalmas ovációval zajlott a tornateremben. A gyerekek önfeláldozóan szórakoztak, nevettek magukon és diáktársaikon.

Az alsós nebulókat mindemellett még külön érdekességekkel is megörvendeztették. Többek között aszfaltrajzolásban, atlétikai játékokban, közös társasjátékokban volt részük. A legnagyobb sikert, mint minden évben, a karnevál aratta. A tanulók díszes ruhákba öltöztek, más bőrébe bújhattak, és ez egy csodálatos élmény volt számukra. Bemutatták az egész iskolának, milyen kreatívan választottak, készítettek jelmezt, s azt büszkén viselték a tornateremben megszervezett táncos mulatságon.

Még alig ért véget a gyermekheti programsorozat, a tanulók már azt kérdezik, mikor lesz a következő.

H. J.

Gyermekheti rendezvények Temerinben

Október második hete rólunk, gyerekekről szólt, ugyanis ekkor rendezték meg a gyermekhetet. Nagyon élveztük, hiszen ezen a héten nem feleltünk, nem írtunk ellenőrzőket, és nagyon kevés házi feladatot kaptunk.

Iskolánkban, a temerini Kókaiban számos tevékenységet szerveztek, amelyeken szívesen vettünk részt. Hétfőn, október 7-én a Lukijan Mušicki Művelődési és Tájékoztatói Központ szervezésében a községi elnök fogadta a gyerekeket. Ezt követően kiállítás megnyitóra mentünk, ahol a Hajtogass papírrepülő! című pályázatra beérkezett munkákat állították ki. A megnyitót követően az osztálybajnokok községi szinten is megmérkőzhetnek, milyen messzire tudják eldobni a papírrepülőket. Kedden az iskolában műveltségi és természettudományi kvízt szerveztek. Szerdán is nagyon jól szórakoztunk, ugyanis Figura Ede vendégeskedett nálunk, és előadásával csodálatos hangu-

latot teremtett. Csütörtökön moziban voltunk. A Balu kapitány című rajzfilmet és a Kék angyalok című dokumentumfilmet néztük meg. A tökfesztiválra is ellátogattunk, ahol megcsodáltuk a hatalmasra nőtt tököket (az első helyezett termés 260 kg-os volt), és a sok szép virágot. Pénteken sem unatkoztunk. Gyümölcsnapunk volt. Iskolánkban már hagyomány, hogy a gyermekhet egyik napján gyümölcsnapot tartunk. Minden évben más-más gyümölcsöt választunk ki, ami köré építjük ezt a napot. Az idén nem volt meghatározva, és így mindenki tetszőlegesen választhatott gyümölcsöt, készíthetett róla plakátot, beszámolót. Gyümölcssalátát is készítettünk, amit egy kis tejszínhabbal jóízűen fogyasztottunk el. Az egész gyermekhét nagyon jól telt, és türelmetlenül várjuk a következőt.

A temerini Kókai Imre iskola
5. c osztályának tudósítása

Kiemelt évfordulóink

Gárdonyi Géza

(Gárdonyi-Agárdpuszta,

1863. augusztus 3.–Eger, 1922. október 30.)

Önmagát „kövek alatt nőtt fűnek” nevezte, ami utalt rejtőzködést kedvelő alkatára és arra is, hogy lételeme a folytonos kutatás és önképzés. Máshol életét egyetlen mondatban így foglalta össze: „A Pokol kapujából kerültem az Isten közelébe: az egri sánc tetejére.”

Apja (a család eredeti neve Ziegler) a Pestre jött, kalapján halálfejes jelvényt viselő bécsi légióban Kossuth fegyverkészítője volt. Különcködő, nyugtalan, megalkuvásra képtelen embernek tartották. A család folyton vándorolni kényszerült miatta az országban. Gézából papot szerettek volna nevelni, ezért a híres sárospataki református gimnáziumba írtatták, majd 1878-tól az egri érseki tanítóképezdébe járt a fiú. Felsőbb tanulmányokra már nem is gondolhatott, miután apja 1879-ben meghalt. Egyéves tanítási gyakorlat után 1882-ben szerzett segédtanítói oklevelet.

Hogy ekkoriban a városi és a vidéki tematikájú irodalomnak és íróköreinek ellentéte mennyire nem volt még kibékíthetetlen, azt Gárdonyi Géza alakja példázza. Legjobb barátai ugyanis Szabolcska Mihály, Pósa Lajos és Bródy Sándor lettek. Rajongott Schopenhauer tanaiért, elfogadta a taine-i milióelmélet tanításait, ugyanakkor legalább annyira szerette Dankó Pista cigánymuzsikáját, akinek számos dallamához ő írt versszöveget.

Az 1880-as évek második felétől az elkövetkező tíz évben a tanítóskodás és az újságírás foglalta le napjait, hosszabb időt Győrött, aztán Szegeden töltött, de közben kalandregényeket írt, majd – főként megélhetési okokból és állítólag Mikszáth Kálmán javaslatára – élclapokba kezdett dolgozni. Remek, sajátos humora volt, de nemsokára beleunt a mulattató szerepébe, és később meg is tagadta ezeket a műveit. Első regényét 1886-ban Álmodozó szerelem címmel adta ki, de a líraian romantikus történet visszhang nélkül maradt.

Élete egyébként ekkoriban bővelkedett a kalandokban: viharos házasság, párbaj, szegedi fogházélet, operettszerzés és füzetes vállalkozások jellemezték ezt az évtizedét.

1891-ben – barátja, Bródy Sándor közbenjárásával – beadta jelentkezését a Feszty-körkép Társaság titkári állására. Feszty Árpáddal és feleségével, Jókai Rózával (Jókai Mór mostohaunokája) rövid idő alatt közeli barátságba került, és mindennapos vendég lett a Jókai-Feszty-szalokban. A Magyar Hírlaphoz 1891-ben szintén Bródy ajánlotta be munkatársként. Mivel 1896-ban megvonták vasúti szabadjegyét, engesztelhetetlenül megsértődve Rákosi Jenő Budapesti Hírlapjához pártolt át. 1892-től nagy példányszámú ponyvakiadásokba írt sajátos és egészen egyedi nyelvi humorú történeteket, fiktív leveleket (Gőre Gábor-történetek), melyek könyv alakban is megjelentek 1895-ben.

Első irodalmi sikerét 1894-ben A lámpás című kötetrel aratta, melyben a nyomorúságos néptanítói sors zsánerképét rajzolta meg. Az 1898-ban kiadott Az én falum írásai szubjektív, impresszív, lírai riportok falujáról. Ahogy írta: „Elmémből eltűnik a föld képe és minden földi gondolat; új lélek költözik belém, másik világba lengeti, mely csupa titok, csupa finomság, csupa boldogság.” A somogyi falusi életet szinte fotográfusi és szociográfusi igény nyel mutatta be, többek között az általa és írói baráti köre által is vallott taine-i milióelméleti tételhez igazodva, mely szerint a születési környezet meghatározó szerepet játszik az egyén életében. Moralista társadalommisztikája már az 1895-ben publikált Pöhölyék című kisregényében is megjelenik, hiszen mindinkább azokat a megmagyarázhatatlan és misztikusnak tartott jelenségeket kezdte kutatni, amelyek a polgári társadalmat mozgatják. Egy kései kritikus szerint: „A városi naturalisták a primitívnek, az ősi és természetesen nosz-

talgiájával csodálkozhattak rá erre a mesés, varázslatos világra, s nem csoda, hogy maga Gárdonyi is a Petőfi-féle népiesség folytatójának hitte magát. [...] Az új népi és természeti élmény már »tudományos« romlottsággal, székszisszel, ugyanakkor kétségbeesett hittel színezi modernné ezt a hagyományt.”

1896 májusában összes pénzét beleöltte – a Feszty-körkép sikerén felbuzdulva – Dante műve nyomán a Pokol-körkép meglevenítésébe és felállításába, de a vállalkozás nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, s – legálábbis a legenda szerint – 1897-ben az adóhatóság zaklatása elől menekült és telepedett le hirtelen elhatározásból Egerben. A világtól elzárkózó íróemete élete, embergyűlöletről árulkodó esetei ekkortól váltak még inkább csak a közélet egyik kedvelt pletykatémájává, olyannyira, hogy – mint később Márai Sándor igazságtalanul megfogalmazta – „népszerűségét is inkább magatartása építette, mint művészetének nemesebb elemei”.

A 20. század első évtizedeiben rendszeresen jelentkezett ugyan kisebb szépirodalmi művekkel, de magánéletében valóban kerülni kezdte a társaságot és az embereket, munkásságában pedig változás történt: nagyregények írásába fogott. Meggyőződése volt, hogy írásában a nemzet sorsának kérdéseire is választ kell keresnie. Képtelen volt megbé-

Gárdonyi szülőháza

Az emlékmúzeum

külni az ország vezető politikusköreivel, és egész életében hangsúlyozta erős '48-as szellemiségét és Habsburgellenességét. Komoly bajokkal kellett szembenéznie: 1902-ben súlyos szívbeteg lett, házassága felbomlott. Magánya éppúgy jelentett vidéki elzártságot, mint viszonylagos nyugalmat és menekülést a zajos élet elől.

A Pesti Hírlap 1899 karácsonyán kezdte közölni folytatásokban leghíresebb történelmi tárgyú regényét, az Egri csillagokat, s ez jelent meg 1901-ben könyv formában. Az általa kevésbé sikerültnek érzett szerkezetű regény azóta is ifjú nemzedékek sorának kedvelt olvasmánya. Pedig felnőtteknek írta – áthallással – a kor égető politikai és közéleti kérdéseire keresve a választ. A történelmi regény a korabeli történelmi szakirodalom elmélyült tanulmányozása, komoly levéltári kutatás és hathetes konstantinápolyi tanulmányút alapján született meg, s hiteles képét adja a várvédő harcok idejének. Ezen túl azonban – analógiával – arról is írt, hogy az 1910-es években az újrászövetkező nagyhatalmak versenyében a magyarság ne várja függetlenségét a Habsburgoktól.

Az Egri csillagok megírása után Gárdonyi hosszabb európai utazásokra indult, de nem sokat pihent újabb – bevallottan legkedvesebb – regénye elkészültéig, hisz a Láthatatlan embert már 1901. június 27-től közölni kezdte a Budapesti Hírlapban, s a mű gyorsan, már 1902-ben könyv alakban is kijött a Génius Kiadónál. Gárdonyi azt nyilatkozta, hogy új regénye korábban elképzelt ötletének megvalósítását Munkácsy díszes temetésekor határozta el: „Munkácsy Mihály temetése vetette elém újra. Megrendítően hatott rám óriási mozgalmának és képes szépségének ereje.” A végleges cím megtalálásáról pedig elárulta, hogy „Első címe volt: Napenyészet. Ezt üresnek láttam. A második: Szerelem rabszolgái. Ezt meg jókaisnak éreztem. Ezt is törültem. Legyen: Láthatatlan ember.”

Választására azonban sokkal inkább rávilágít a regény bevezetőjének egy rövid részlete: „Az embernek csak az arca ismerhető, de az arca nem ő. Ő az arca mögött van. Láthatatlan.”

Z. Szalai Sándor észrevétele szerint a Láthatatlan ember „a lefojtott szenvedélyek regénye”, „az Egri csillagok hagyományos epikai szerkezetét felől vezet az Isten rabjai pszichologizmusa felé”. Valóban, Gárdonyi – az Egri csillagokhoz hasonlóan – korhűen és mesteri módon megelevenítve helyezte a történelmi múltba – azaz a népvándorlás korába – a cselekményt, de az igazi történelem valójában az emberek kifejezhetetlen belső világában zajlanak. A cselekmény párhuzamosan folyik: egyrészt a hun birodalom és Attila hatalmi és erkölcsi nagyságát, majd bukását és halálát kísérhetjük nyomon, másrészt a Zéta–Emőke–Attila–Dsidsia szerelmi négyesög lelki bonyodalmaival, főként Zéta érzéseinek, lelki rezdüléseinek sorát, melyek erősen táplálkoztak Gárdonyi személyes élményéből

Gárdonyi Géza sírja

is: hat éven át tartó, különös vonzalmából Szarvassy Margit tanítónő iránt.

Gárdonyi – akárcsak az Egri csillagok megírása előtt – mindazonáltal felkészülten, komoly történelmi tanulmányokkal, kutatómunkával és egyes, a regényben megjelenő helyszínek személyes bejárásával készült a munkára. Az 1900-ban Párizsban rendezett világkiállítás meglátogatásakor megnézte a katalaunumi síkot is, ahol 451-ben a „népek csatája” zajlott, végigolvasta – többek között – a görög Priszkosz rétor, a gót Jornandes, a francia Thierry és Kézai Simon, Bél Mátyás történelmi forrásait, és művében igencsak változtatott (javított) a nyugati történetírás Attila-képén és -megítélésén. A népvándorlás kori események értő olvasása mindemellett Gárdonyi saját korának kérdéseire is válaszokat sugallt: a történelmi múltba helyezett események árulkodnak a hun-magyar azonosságról, illetve a Habsburgokkal való viszonyunkról vallott gondolatairól is. („Inkább vagyok rab, hogysen nálatok, uram, főnemes.”)

A regény kézírata mára elveszett. Gárdonyi – ahogyan szokása volt – folyamatosan átdolgozta munkáit, így tett ezzel a regényével is. Az 1902-es első kötetkiadás után mind az 1907-es Singer és Wolfner-féle második és harmadik (ezek között történt a legnagyobb mértékű változtatás és átfogalmazás, a szöveg a stilizálás, összevonások után jócskán megrövidült), mind az 1922-es Légrády-féle negyedik kiadás közt jelentősen átírta és stilizálta a művet.

A regény kötetbeli megjelenése után nyomban megírta a mű színpadi változatát is. A forgatókönyvet 1903 őszén küldte meg Somló Sándor igazgatónak a Nemzeti Színházba. A darab előadására azonban még két évig kellett várni. Az 1905. decemberi bemutató óriási bukás lett, s nemcsak azért, mert a premieren összejött minden balszerencsétlenség (Márkus Emiliától pár nappal korábban visszavették a szerepet, Attila lova megbokrosodott a színpadon stb.), hanem jóval inkább azért, mert a darabban még inkább megmutatkoztak a mű hibái és gyengéi (például Zéta nem alkalmas drámai hősnek), illetve drámaiságot nélkülöző vonásai. Gárdonyi regényművészete – Móríc Zsigmond szavaival – mégis „meggazdagította a magyar életet édes lángokkal”.

Népdrama-kísérletéről, A borról, mely 1901-ben az elaggott népszínművet igyekezett életre kelteni, Hevesi Sándor azt írta: „Magyar színpadi író ritkán keltett tisztább és művészebb gyönyörűséget.” A drámára hosszú

diadalmenet várt. Gárdonyi ezt így magyarázta: „A közönség intelligens része meg fogja érezni, hogy ez csak kísérlet: a népszínmű vaszkos tulipánjainak finomított áthímzése egy lengőbb szövetű vigjátékféle munkába.” A műben a stilizált, álnépies és álromantikus környezetet hiteles kép váltja föl, s gondot fordít a belső feszültség változásaira és minél alaposabb motiválására is. De hogy a népszínmű megújítása – ha egy próbálkozása jól sikeredett is – mégsem járható út, azt az egy év múlva elkészült Annuska című darab kifulladás, jóval kevésbé zajos sikere is bizonyította.

Az új század háborúra készülő világában Gárdonyi ténylegesen bezárkózott egri magányába; embergyűlöletéről, önként vállalt magányáról legendák sora született, melyeket az író nemhogy eloszlatni, de még táplálni is igyekezett. Irodalmi díjat nem fogadott el, irodalmi társasági tagságot és funkciót nem vállalt, sorozatos irodalmi-kiadói pereskedésekbe bonyolódott, legjobb barátai nagy részével is összeveszett. Egyre inkább idegenkedve figyelte a modern költészet próbálkozásait, s mind jobban elmerült misztikus elemekkel tarkított, vegyes és ellentmondásoktól sem mentes tanaiba. Mintha csak elmagányosodott önmagáról írta volna egyik versében – melyben Attila sírjára is utalt:

*Feljött a hold a Tiszára.
Csend borult a fűre, fára,
Szeged alatt a szigetnél
Áll egy ócska halász-bárka.
Holdvilágnál fenn a bárkán
Halászegény ül magában:
Ül magában s furulyál;
Furulyál az éjszakában. [...]*

*Talán épp a bárka alatt
Lenn a vízben, lenn a mélyben
Fekszik egy nagyhalott király,
Halott király réges-rég.
Koporsója arany, ezüst,
Vasból van a burkolatja,
És a hármas koporsóban
A király a dalt hallgatja.*

1922. október 30-án éjjel halt meg dolgozószobájában; anyja és két fia volt mellette. Naplói titkosírással jegyezte le, amelyeket rendelkezése értelmében csak halála után sok évvel bonthattak fel családtagjai. Végrendeletében azt kívánta: „Íróasztalom legyen a síremlékem. Az íróasztalom, ahol gondolataim tetet öltöttek. Ahol a lelkem és szívem minden érzése átömlött tollam vonásaiba.”

Császtvay Tünde
(Nemzeti Évfordulóink)

Ajánlott irodalom

Feszty Árpádné: A tegnap. Bp., 1924.
Z. Szalai Sándor: Gárdonyi Géza alkotásai és vallomásai tükrében. Bp., 1977.
Brassai Zoltán: Gárdonyi Géza.
Kismonográfia. Veszprém, 2003.

Mennyien vannak tájaink halai?

Örökösen visszatérő kérdés: Hány halfaj él tájainkon? Amikor horgász körökben terítékre kerül a kérdés, vagy amikor kishorgászaink mellének szegezzük azt, hosszadalmas és igen cifra találgatás veszi kezdetét. Ez a kérdés azonban nem csak a horgászok körében marad megválaszolatlan. Függetlenül attól, hogy a válaszadó-találgató melyik korosztályhoz tartozik, és mennyi évet töltött a vízparton. Ugyanakkor a szakma – mármint a haltudomány – sem ad számokban pontosan kifejezett választ. Nem azért, mert nem tudja. Sokkal inkább azért, mert azon körök számára idegen a hasbeszélés, és ha valamit nem tudnak pontosan, akkor nem is mondják ki. A halszakértők ugyanis a rendelkezés-

A kurta baing a megtévesztésig hasonlít a küszre

re álló adatokat hozzák nyilvánosságra. Ha valamit kimondanak, azt tudják is. És olyan adatokkal rendelkeznek – akár maguk, akár kollégáik gyűjtötték be –, amelyek bizonyítják állításait. Csontig leegyszerűsítve a témát: bizonyos halfajok előfordulásáról kizárólag a bizonyító példányok alapján beszélnek. Ha megtalálták, akkor van. Ha nem találták meg, akkor nincs. Ilyen egyszerű.

A bonyodalmak akkor kezdődnek, amikor új halfajok jelennek meg tájainkon. Ezek között akadnak fajok, amelyeket az ember szándékosan hozott ide; vannak olyanok,

A lápi pócot több helyen is megtalálták immár Bánátban és Bácskában is

amelyeket a telepítendő fajokkal együtt behurcolt; léteznek terjeszkedő fajok, amelyek „senkit sem kérdezve” vágódtak be erre a vidékre... És előfordul, hogy olyan hal kerül elő, amelyről azt hittük, hogy tájainkról kiveszett. Valamikor a régmúltban sok volt belőle, aztán az állomány lassan fogyatkozott, mígnem hosszú időn át egyáltalán nem került elő, ezért azt hittük, hogy végleg eltűnt vizeinkből.

Az utóbbi néhány évben több olyan halfajt találtak meg vizeinkben, amelyet immár kiveszettnek vélték. Ez kimondottan azzal magyarázható, hogy évtizedeken át senki sem kereste őket, nem voltak ilyen irányú kutatások. Manapság van, aki megtalálja őket. Ezekről a kutatókról máskor bővebben. Most maradjunk a halaknál. Azoknak a felsorolásánál, amelyeket megtaláltak.

Kezdődött a dunai ingólával, folytatódott a kurta bainggal, majd a lápi póc következett, és nemet közben a tuskés pikó bizonyító példánya is előkerült... Mindezekről, meg azokról is, akik megtalálták, hamarosan és folytatásokban bővebben.

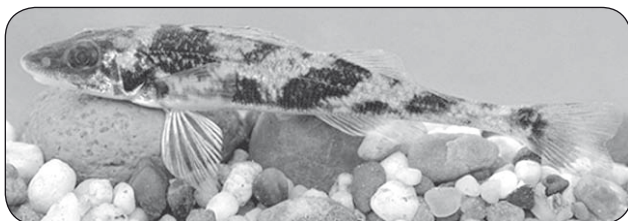
Buzás Mihály

Mi lesz az év hala 2014-ben?

A Magyar Haltani Társaság ötödik alkalommal készül az év hala megválasztására. Az előző évekhez hasonlóan most is közönségsvavazás dönti el, hogy három jelöltjük, a garda, a sügér és a magyar bucó közül melyik lesz jövőre a kitüntető cím birtokosa.

A korábbi években győztes nyúlodomolykó, kősüllő, széles kársz és menyhal után most újabb őshonos fajok kapnak esélyt az Év Hala cím elnyerésére. A **garda** – amellet, hogy vésszen megfogyatkozott vizeinkben – azért került a jelöltlistára, mert a társaság – Herman Ottó-émlékév lévén – a Balaton „látott halával” szeretné felhívni a figyelmet nagy polihisztorunknak A magyar halászat könyve című, ma is élvezettel olvasható munkájára. A széles körben elterjedt és népszerű **sügér**, amelyre a halászati jogszabályok eddig kevés figyelmet fordítottak, a horgászok kezdeményezése nyomán került a kiválasztottak közé. A természetvédők jelöltje, a fokozottan védett **magyar bucó** az utóbbi időkben néhány tisztábbá vált folyóvizünkbe is visszatért. Állomány nagysága azonban még messze elmarad a megnyugtató szinttől, ezért továbbra is megkülönböztetett figyelmet igényel. Szavazni a társaság honlapján lehet

<http://haltanitarsasag.hu>

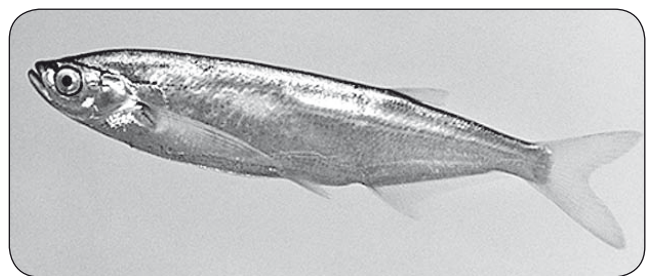

Magyar bucó

Ez a honlap a választható fajok képe mellett információval szolgál azok környezeti igényeiről, elterjedéséről és jelentőségéről is.

Az akció az év utolsó napján zárul, eredményhirdetés 2014. január 1-jén.

Dr. Harka Ákos, MHTT

Garda

Sügér

• Ezen a napon történt • Ezen a napon történt • Ezen a napon történt •

Október 24.

Salamon, Ráhel, Rafael, Arétasz, Gilgames, Harald, Herold, Ráfis és Gilberta napja.

Salamon: Héber eredetű bibliai név. Jelentése: békés, szelíd.

Harald: Északi germán eredetű név. Jelentése: sereg, merész.

1929. X. 24. (84 éve)

„Fekete csütörtök” a New York-i tőzsdén. Kirobbant az 1929–1933-as gazdasági világválság. A „fekete csütörtök” a húszas évek nagy konjunktúrájának végét és a világgazdasági válság kezdetét jelezte, amely az egész világra és minden gazdasági ágra kiterjedt, a társadalom átrétegződéséhez és milliók elszegényedéséhez vezetett. Mennyire ismerős dolog...

2002. X. 24. (11 éve)

A magyar operett napja – Kálmán Imre születésnapja. 1915-ben mutatták be Kálmán legsikeresebb művét, a Csárdáskirálynőt, amely szerzőjének nemzetközi hírnevet szerzett. Nagyszerű művei továbbá A cigányprímás, a Bajadér, a Marica grófnő és a Cirkuszherceg.

Október 25.

Blanka, Bianka, János, Bonifác, Margit, Jusztin, Fodor, Mór, Krizanta, Bónis, Dárius és Marcián napja.

Blanka: Középlatin, spanyol eredetű név. Jelentése: fényes, ragyogó, tisztá. Más magyarázat szerint egy germán eredetű névnek a latinított formája, jelentése ugyanaz.

Marcián: A latin Martianus név rövidülése. Jelentése: a Martius nemzetséghez tartozó férfi.

1881. X. 25. (132 éve)

Megszületett Pablo Picasso spanyol születésű francia festőművész. A 20. század festészetének legnagyobb hatású egyénisége, a kubizmus egyik atyja. Leghíresebb alkotásának a Guernicát tekintik, e monstre-képpel a spanyol polgárháború borzalmaival vette vászonra, a maga jellegzetes stílusában (a kép egyébként gyakor-

latilag fekete-fehér!), 3,5 x 7,5 méteres méretben...

1825. X. 25. (188 éve)

Megszületett ifj. Johann Strauss (németül Johann Strauß Sohn) osztrák zeneszerző, zeneköltő, akit már életében a „keringőkirály” becenévvvel illettek. Több száz keringő szerzője, nem beszélve a polkákrol és indulókról, amelyeknek ugyancsak nagymestere volt. Nagyobb lélegzetű művei: A denevér (1874), Egy éj Velencében (1883), A cigánybáró (1885), Simplicius (1887), Pázmán lovag (1892), Kék Duna keringő, Wiener Blut (Bécsi vér)...

Október 26.

Dömötör, Albin, Demeter, Baldwin, Amand, Ametiszt és Evariszt napja.

Dömötör: Magyar eredetű név, a Demeter név alakváltozata.

Baldvin: Német angol eredetű név. Jelentése: bátor barát.

1950. X. 26. (63 éve)

Teréz anya (polgári nevén: Agnes Gonxha) Kalkuttában megalapította a Mission of Charityt (a jöttel misszióját). A szkopjei (ma: Macedónia fővárosa) születésű albán apáca Nobel-békedíját 1979-ben kapta a szegények, a nélkülözők, betegek és árvák közötti emberbaráti tevékenységéért. Mind Macedóniában, mind Albániában nagy kultusza van Teréz anyának.

1984. X. 26. (29 éve)

Arnold Schwarzenegger főszereplésével bemutatott a Terminátor című filmet. A történet szerint 2029-ben a mindentudó Skynet computer az emberi ellenállás utolsó bázisait akarja megtörni, miután szinte az egész emberiséget felszámolta. Skynet megtalálta a módját, hogy néhány harcosát, a tökéletes cyborgokat, azaz a Terminátorokat visszaküldje az időben, hogy megváltoztassa a történelem menetét. A Terminátor (folytatásaival együtt) olyan alapfilmmé vált, melyet valószínűleg mindannyian láttatok már, sokan többször is...

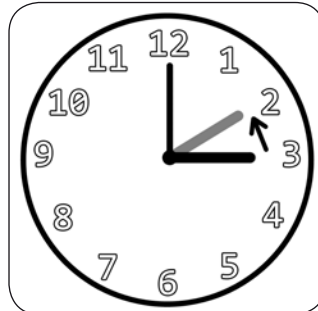
Október 27.

Szabina és Antoinetta (olv. Antoanett) napja.

Antoinetta: Az Antónia latin eredetű női név, az Antonius (magyarul Antal) férfinév olasz női párja, ennek olasz kicsinyítő változata az Antoinetta.

Szabina: Latin eredetű név, a Szabin férfinév női párja. Jelentése: a szabinyok népéhez tartozó.

2013. X. 27.

Óraállítás. A téli időszámítás kezdete. 1980 óta október utolsó vasárnapján hajnali 3-kor 2-re állítjuk az órákat. Az óraátállítás célja az volt, hogy a napalok minél jobban egybeessenek az emberek megszokott ébrenléti idejével, ami átlagosan reggel héttől este tízig tart. A nyári időszámítás minden év március utolsó vasárnapján kezdődik, és október utolsó vasárnapjáig tart.

1759. X. 27. (254 éve)

Érsemlyében (ma: Románia) megszületett Kazinczy Ferenc irodalomszervező, nyelvújító, író, költő, műfordító, a korabeli magyar irodalom vezéralakja. Jogot tanult, majd Kassán, Eperjesen, Pesten folytatott joggyakorlatot. Kiterjedt levelezést folytatott szinte valamennyi magyar íróval, részt vett az irodalmi vitákban. Egykori kúriája helyén Ybl Miklós tervei alapján klasszicista stílusú mauzóleumot állított, „Kazinczy Ferenc emlékének a hálás utókor”.

Október 28.

Simon, Szimonetta, Alfréd, Anasztázia, Alfréda, Szalvia, Szalviusz, Szilviusz, Taddeus, Tádé és Tömör napja.

Simon: A héber eredetű név, Simeon név görög Szimón alakváltozatából származik. Jelentése: meghallgattatás.

Tömör: Ótörök (Demir) eredetű régi magyar személynév. Jelentése: vas.

2002. X. 28. (11 éve)

Az animáció világnapja. Megünneplését a Nemzetközi Animációs Film Szövetség (ASIFA) kezdeményezte 2002-ben.

1886. X. 28. (127 éve)

Felavatták a Szabadság-szobrot New Yorkban. Az alkotás azót is az USA és az amerikaiak szabadságideáljának jelképe. A francia nép adományozta Amerikának 1884-ben Párizsban, ahol azóta is látható kicsinyített másolata. Szétszedték és hajóval szállították mai helyére. Csigalépcső vezet a koronába és a fátklyába. A korona 7 ága a világ 7 nagy tengerét jelképezi.

Október 29.

Nárcisz, Teofil, Zénó, Melinda és Ermelinda napja.

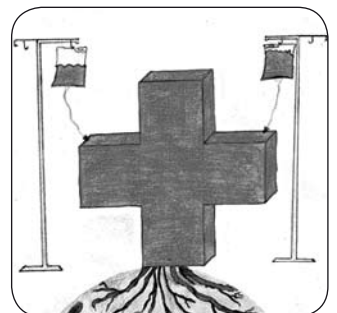
Nárcisz: Görög eredetű név, a Nárciszusz férfinév női párja. Jelentése maga a virág.

Zénó: A görög Zénón név latin alakváltozatából származik. A Zenóbiosz, Zenódotosz nevek önállósult rövidülése. Jelentése: Zeuszról származó.

1906. X. 29. (107 éve)

Országos ünnepség keretében örök nyugalomra helyezték Zrínyi Ilona és II. Rákóczi Ferenc Törökországból hazahozott hamvait a kassai dombban.

1863. X. 29. (150 éve)

Megalakult a Nemzetközi Vöröskereszt. 1828. május 8-án született Henri Dunant svájci író, aki 1859-ben szemtanúja volt a solferínói ütközet sebessültjei tragikus pusztulásának. Ennek az élménynek a következtében 1860-ban elkezdte létrehozni a Nemzetközi Vöröskereszt segélyszervezetét. A Vöröskereszt alapításának az 1863-as évet jelölik meg, az ún. Genfi Egyezmény egy évvel később hagyta jóvá a kezdeményezést.

Október 30.

Alfonz, Kolos, Fanni, Stefánia, Éneás és Aszter napja.

Alfonz: Germán eredetű név. Jelentése: nemes, készséges, harcra kész.

Aszter: Görög eredetű név. Jelentése: csillag.

1990. X. 30. (23 éve)

A francia és brit alagútépítők találkoztak a La Manche csatorna alatt, a vasúti alagút építése során. Ezzel összeért a Nagy-Britanniát és Franciaországot összekötő vasúti alagút, beceneven a Csalagút.

1922. X. 30. (91 éve)

Meghalt Gárdonyi Géza író, újságíró. Életműve átmenetet képez a 19. századi romantikus, anekdotikus történetmesélés és a 20. századdal születő Nyugat-nemzedék szecessziós, naturalista-szimbolista stílusműve között. Kiemelt évfordulós (150 éve született) írásunkat lásd e számunk 6. és 7. oldalán.

Erdei szivárvány

Az ember öregedésének egyik jele, hogy megfakul, fokozatosan szürkül, majd hófehérré válik, egyszóval megöszül a haja. A kopaszodást ezúttal hagyjuk figyelmen kívül. Húséges házőrzőinkénél, a kutyáknál is megfigyelhető, hogy minél korosabbak lesznek, annál több fehér szőrszál jelenik meg a bundájukban. Az őszi erdő színes palettája viszont szinte a szivárvány sokszínűségét idézi. A sárga és a rozsdabarna ezernyi árnyalata felel a zöld és a vörös markáns színeivel. Mintha utolsót lobbanna az élet lángja, pedig csak téli pihenőjére készül a természet. Mindez azonban az öregedés csalhatatlan jele is. Az idő múlása a leveleken látszik a leghamarább, jóllehet a levél- vagy éppen a vegyes rügyek kipattanásától a levélhullásig mindössze néhány hónap telik el. A lombhullató fák akár matuzsálemi kort is megérhetnek, ám leveleiknek az élete rövidebbre szabott. Igaz ez az örökzöldekre is, bár a levélváltásuk kissé hosszabb folyamat.

Az öregedés biokémiai folyamatokra visszavezethető életjelenség. Ennek során a növény egyes részeiben megfordíthatatlan, összetett lebontási folyamatok kezdődnek, amelyek a sejt, a szerv vagy az egész szervezet pusztulásához vezetnek. A növényi szervezet nem egyszerre pusztul el: az oldalágak és a levelek már öregednek, miközben a hajtáscsúcs még növekszik.

Az agyvári, lágy szárú növények öregedése a termés fejlődésével függ össze. Ha eltávolítjuk a virágokat vagy a még éretlen terméseket, a növény többi részének öregedése lelassul, mert az említett szervek elvonják, felhasználják a képződő tápanyagokat (szénhidrátokat, aminosavakat stb.), így az eltávolításuk után ezek az anyagok a többi szerv rendelkezésére állnak. A levelek szintén befolyásolják egymás öregedését. A lágy szárú növények fiatal levelei még nem képesek elegendő szerves anyag felépítésére, ezért az öregebb, alsó levelekből – amelyek a gyökereket is ellátják tápanyagokkal – vonják el azt, miközben az utóbbiak lassan elszáradnak. A levelek tehát öregedhetnek fokozatosan, a legidősebbtől kezdődően, de egyszerre is. Az utóbbit a mérsekelte övi lombhullató fák esetében tapasztal-

juk. Akár fokozatosan, akár egyszerre hullnak le a levelek, szöveteikben a lebontó folyamatok jutnak túlsúlyba a felépítővel szemben. Ennek során a fehérjék és a ribonukleinsav leépítése fokozódik, s a klorofilltartalom is csökken, mert a parányi szervesanyag-műhelyek, a zöld szintestek (kloroplasztiszok) enzimek hatására lassan lebomlanak. Emiatt a fotoszintézis alábbhagy, miközben a légzés, vagyis az oxigénfogyasztás növekszik.

A levelek öregedésében az életfolyamatokat irányító, szabályozó hormonok is szerepet játszanak. A citokininek a növekedést serkentő hormonok, amelyek a gyökérben képződnek, majd a hajtásba szállítódnak, s a virágokban, a termésekben és a rügyekben halmozódnak fel. Hatásukra a tápanyagok is e szervekbe szállítódnak, ezzel lassul az öregedésük, ugyanakkor az idősebb levelekben gyorsul ez a folyamat. A levelek leépülésében az etilén szintén részt vesz, miként az abszcizinsav is, amelynek hatása a citokinikeivel ellentétes. Az említett növényi hormonok a gének működésének szabályozásán keresztül úgy hatnak, hogy mindig az adott folyamatnak megfelelő enzimfehérjék állnak rendelkezésre.

A levélben kétféle örökítőanyag (DNS) van. A szintestekben levő DNS független a sejtmag DNS-étől, s csupán a szintestek felépítésben és működésében részt vevő fehérjéket kódolja. A teljesen kifejlett levélben a szintesti génekészlet csaknem teljesen inaktív. Az öregedés során a sejtmagban kódolt információ alapján képződő fehérjék gátolják a szintest örökletes rendszerét, és serkentik a lebontó folyamatokat.

A lombhullató fák levelei őszi általában megsárgulnak, majd elszáradnak és lehullanak. A lombhullást az előzi meg, hogy a levélneveleken, akárcsak a termések száránál, úgynevezett leválasztó réteg alakul ki. Ez apró, gömbölyded, sok keményítőt tartalmazó sejtekből áll. Ebben az aktívan osztódó, gyors anyagcseréjű sejtrétegben a sejtfalakból egy lemez formálódik, amelynek mentén lassan megszűnik a levél kapcsolata a szárral. A sejtfal szénhidrátjait enzimek hasítják, így azok oldhatóvá válnak. A szállító pályák eltömődnek, s végül a levél a saját tömegénél fogva vagy légáramlat hatására leválik és a földre

hull. Bizonyos fák levelei még zölden hullanak le, s a klorofill a földön bomlik le bennük. A fák java részének a leveli azonban előbb az ágakon elsárgulnak. A zöld klorofillok lebomlása után előtűnik a karotinoidok és a xantofillok sárga színe. Pompás sárga levélkontösbe öltözik a nyír, esetenként a juhar vagy a nyárfa koronája. Vannak növények, amelyeknek a leveleiben antociánok halmozódnak fel, ezért piros és kék színben virítanak. Ősszel az egyik legszebb bokrunk a cserszömörce. Találhatunk persze olyan leveleket is, amelyekben a színváltozás foltokban következik be, s zöld, sárga és piros minták jelennek meg rajtuk. Némely fajnak a levelei ellenben elszáradva, barnán hullanak le. A csertölgy még a tél beállta előtt elveszíti lombját, míg a mediterráneumból származó olasz tölgy száraz levelei az ágakon maradnak, s csak a következő év tavaszán válnak le.

Az öregedést nagymértékben befolyásolja a fény. A sötétkamrába helyezett növények növekedése megáll, s öregedési folyamatok indulnak meg bennük. A nappalok hosszúsága szintén hat a levelek élettartamára (például az angolperje esetében). Számos fa a rövidülő nappalok miatt kezdi hullatni a leveleit. A többi környezeti tényező közül a hosszan tartó aszályos nyáron a magas hőmérséklet és a szárazság vezet a növények korai öregedéséhez. Vízhányásban a növények nem képesek felvenni az ásványi sókat sem, így előbb a növekedés áll meg, majd megindul a korai termésérés és levélöregedés. Ugyanezt váltja ki a tápelemek hiánya, szennyező anyagoknak, például nehézfémeknek a talajba kerülése, valamint a vírusok, a gombák és más kártevők támadása. Ilyenkor a növények sebtiben termést hoznak. Ezzel működnek közre a faj fennmaradásában. A következő évben a lágy szárúak új nemzedéke próbál szerencsét, a fák pedig felkészülnek a tavaszi lombfakadásra.

Az örökzöld fenyőfélék folyamatosan hullatják az anyagcsere melléktermékeivel megtelt leveleiket, miközben egyre újabbakat hoznak. Ily módon a fák, köztük a földi élőlények legnagyobbjai (a Sequoiák), leveleik folyamatos vagy időszakos hullatásával állandóan öregednek, és egyben fiatalodnak, miközben a törzsük és a gyökereik vég nélkül gyarapodnak.

A hal, amelyik néha elmegy sétálni A kúszógéb

A Periphthalmus-fajok elterjedési területe Afrika körüli trópusi és szubtrópusi vizekben, az Indiai-óceánban és keletre Indonéziáig és Ausztráliáig terjed. Különösen gyakoriak a mangrovemocsarakban, mert szárazon és vízben is tudnak élni. E halak nem veszélyeztetettek, mert nincs gazdasági hasznuk, és élette-

rüket csak néhány területen fenyegeti veszély. A halak hossza 15–20 centiméter. A nem fajainak hosszúkás, izmos teste és nagy, kimagasodó, dülledt szeme van, amelyet vastag, átlátszó bőrréteg véd. Meghosszabbodott, izmos mellúszóival, amelyeket lábnak is tud használni, akár 60 centiméteres ugrásokra is képes. Egyes fajoknak nincsenek hátúszók, más fajok hímeinél ezek nagyok és élénk színűek lehetnek. A hasi úszók sok fajnál lábszerű függeléké alakultak, más fajknál tapadókorongot képeznek. A szemek nagyok, kerek, üregükbe süllyeszthetők, és széles látómezőt fognak be.

A Periphthalmus-fajok magányosan az iszapfészkekben laknak. A kisebb fajok tápláléka algák és apró víziállatok, míg a nagyobb fajoké kis rákok, rovarok és kis halak. Az állatok öt évig élnek.

A vízidisznó a világ legnagyobb rágcsálója

A vízidisznó vagy kapibara Dél-Amerika nagy részén előfordul, megtalálható Kolumbiában, Uruguayban, Argentínában és az Amazóniai esőerdőkben. Mindig vizek környékén él, kitűnően úszik. A folyók és tavak partvidékét, illetve a mocsaras területeket kedveli.

A vízidisznó földünk legnagyobb rágcsálója. A kifejlett példányok testhossza elérheti a 130 centimétert, súlya a 65 kilogrammot. A hímek kisebbek a nőstényeknél. A vízidisznó egy őriási tengerimalacra hasonlít. Szőrzete rövid sörteszerű, színe vörösesbarna. Feje nagy, szemei sötétbarnák, fülei kicsik.

Farka szinte alig van. Mellső lábain négy, a hátsókon három lábujja van. Lábujjai között kicsi úszóhártyák találhatók. A vízidisznók 15–20 fős csoportokban élnek, melyeket hímek és nőstények vegyesen alkotnak. A csapatot egy öreg domináns hím vezeti. A száraz évszakban nagyobb, többszáz fős csoportba verődnek. Egymás között szagokkal és hangokkal kommunikálnak. Többféle hangjuk van: ugatás, füttyentés, rőfögés és jellegzetes katógás. A hímek orrán kiválasztómirigy található, ezzel jelöli meg territóriumát. Elsősorban vízinvóvényekkel, levelekkel, fakéreggel, magvakkal és füvekkel táplálkozik. Alkalomadtán megdézsmálja a természetett növényeket is.

Természetes ellenségei az anakonda, a fekete kajmán, a jaguár, az ocelot és a puma. Az ember is vadászik rá húsa és mezőgazdasági kártételei miatt. A vízidisznó nagyon gyorsan tud futni. Ha ragadozó támadja meg, először rövid kiáltással figyelmezteti társait, akik azonnal a vízbe futnak. Tökéletesen el tud rejtőzni, csak szemei, ornyílásai és fülei látszanak ki a vízinvóvények közül.

Új bagolyfajt fedeztek fel

Új, igen ritka bagolyfajt fedeztek fel Ománban holland kutatók. Sikerült lefotózniuk, a hangját is felvették, már csak a genetikai vizsgálat van hátra.

Az ornitológusok szerint a madár abba a családba tartozik, amelybe az Európában is elterjedt macskabagoly. Az új fajt az ománi hegyvidék egy elzárt vidékén fedezték fel.

Magnus Robb állathangrögzítő szakember elmondta, akkor lett figyelmes az új dallamra, amikor márciusban egy másik bagoly énekét akarta felvenni. Mivel elég jól ismeri az Arab-félsziget baglyainak hangját, biztos volt abban, hogy ez valami egészen más.

Miután az ornitológusok többször is visszatértek a távoli hegyvidékre, sikerült fotót is készíteniük az ismeretlen bagolyfaj egyik egyedéről. Az új fajnak csupán hét példányát sikerült eddig megfigyelniük az ország északi határán húzódó Ománi-hegység egyetlen völgyében.

A kutatók most azt tervezik, hogy a madár tollaiból azonosítják a DNS-ét, hogy genetikailag is bebizonyítsák, új fajt fedeztek fel. Az állatot ománi bagolynak akarják elnevezni – tisztelgésül az ország lakói előtt.

A Cornell Egyetem ornitológusa, Wesley Hochachka elmondta, hogy az utóbbi évtizedekben egyre inkább elfogadottá vált – különösen a trópusi vidékeken –, hogy az új madárfajokat világosan megkülönböztethető énekük révén fedezik fel.

Szakértők szerint már a hangfelvételek és a képek is bizonyítják, hogy valóban új fajról van szó. A kutatók azért igyekeznek hivatalosan is elismertetni felfedezésüket, hogy minél előbb védelmet kaphasson az igen ritka madár.

RÜGYFAKADÁS

„A valóság csalt remény”

Minden álomnak van valami valóság alapja. Ha azt akarod, hogy teljesüljön az álmod, először nézz szembe a valósággal. Igen, néha el kell fogadni, hogy nem megy minden olyan könnyen, mint az álmvilágban, de ez így van rendjén. Olykor akadnak nehézségek, amiket le kell küzdeni, hogy eljuthass a célhoz. Az emberek az álmvilágban sokkal biztonságosabban érzik magukat, mint a valóságban. De vigyázz! Ha nem szembesülsz a valósággal, az álmvilág nem fog neked védelmet nyújtani.

Oly szívesen visszapergetném az időt, s lennék újra kisgyermek. Tudom, nem szerettem óvodába járni, most pedig mindent megtennék, hogy ovis lehessen. Kis ovis, akinek az a legnagyobb gondja, hogy nem tudja eldönteni, melyik játékkal játszon először: a legóval vagy a karikával. Egész napokat kinn játszhatnak a barátaimmal, semmivel sem kellene törődnöm. Még az ovis uzsonnát is megenném, amit annyiszor ott hagytam. Az idő elszállt. Felnőttem.

Akár mennyire sajnálom, most a valósággal kell törődnöm, a jövővel, a múltat pedig félre kell tenni, de ha olykor-olykor rá gondolok kiskori emlékeimre, boldogság áraszt el: milyen szép is volt a gyermekkor!

Varnyú Adél, 8. osztály, Samu Mihály iskola, Óbecse

A csodalények könyve

Volt egyszer egy hatalmas fa, amelynek hetvenhét gyökere volt...

Az egyik gyökéren lapult a meselények kastélya. De nem akármilyen kastély volt, hanem mesekönyv alakú. Minden oldalon lakott egy csodalény. Egyszer történt, hogy mindegyik kis minimanó átkeveredett egy másik oldalra. És képzeljétek el, a goromba sárkány került a trónszékbe, és kilökte a királyfit. A király nagyon megharagudott. Ezt mondta:

– Kihívlek egy párbajra!

A sárkány öntelten felelt:

– Na legyen! De úgyszólván legyőzlek!

Nagyot kiáltott a királyfi:

– Rááá!!! Óóóó!

– Nagy gyere! – mondja a sárkány. Csak úgy csattogtak a kardok. A királyfi egyet kiáltott. Erre mindenki visszabattyogott a helyére.

Lassan bezáródott a könyv, véget ért a mese.

Tóth Livia, 4. osztály, Kókai Imre iskola, Temerin

A gilisztalány

Volt egyszer egy hatalmas fa, amelynek hetvenhét gyökere volt...

Ebben a hetvenhét gyökérben élt egy királylány, giliszta képében. Azért volt giliszta, mert az anyja varázspálcája leest. De az anyja ezt nem tudta, ugyanis kinn a kertben kapált. Ki is csúszott hozzá a lánya. Az anyja azt mondta: „Csak akkor változhatsz vissza, ha megtalárod a varázsmestert.” De ez a mester nagyon rejtélyes. Ugyanis egyszer Kínában van, máskor Spanyolországban. A királylány le is fúrt a föld alá. Fúrt, és közben ette a nem túl ízletes földet. Egyszer csak valami keménybe ütközött. Valahogy átküzdötte magát. Ott volt a mindentudó doki. Elmondta neki, mi a baja. A doki segített, a giliszta lánnyá lett. Itt a vége, fuss el véle!

Jankovics Patrik, 4. osztály, Kókai Imre iskola, Temerin

A varázsfa

Volt egyszer egy hatalmas fa, amelynek hetvenhét gyökere volt...

És ez a fa nemcsak egy egyszerű fa, hanem varázsfa volt. Akik elmentek a fa mellett, kővé váltak. Jött felénk egy vándor. Megkérdem tőle, hogy s mint? Ő meg csak azt mondogatta, hogy vándorúton. Ment tovább a fa felé, én meg azt kiabáltam: „Ne menjen arra! Kővé válik!” – kiabáltam neki, ahogy csak tudtam. De nem figyelt. Ezért ő is kővé vált. Elhatároztam, hogy kivágom a fát. Egy évig vágtam, és sikerült. Az emberek visszatértek. A gyökerek kiszáradtak, és sosem nőtt vissza a varázsfa.

Pusztai Norbert, 4. osztály, Kókai Imre iskola, Temerin

Görög istenek csacska rímekben

Heraklész

*Heraklész törte a fejét,
miközben itta a tejét.
Legyőzi-e Hadészt,
ha Zeusz nem ad észet?*

Aphrodithé

*Istenien mulat Aphrodithé a bálban,
amikor Árész forgatja a táncban.
Féltékenyen nézi ezt a férje.
Vigyázz! Barátodat nehogy baj érje!*

Zeusz

*Zeusz, a fő isten,
úszik a fényben.
Haragja elől fuss,
nehogy bajba juss!*

Hadész

*Dühös bikán vágat Hadész,
a nem kimondottan lángész.
Elrabolom Európát,
s adok neki gránátalmát.
Komolyan ezt fontolgatja,
amikor almáért megy a boltba.*

Zámbó Illés, 6. osztály,
József Attila iskola, Bácskertes

Kisegér

*A kisegér megjárta,
Beosont a karmába,
Gondolt egy nagy merészet,
Megeszi most a lisztet.
Lisztet zsákot kezdte rágni,
Azon akart ki-be járni.
Amint rágta, ropogtatta,
Meghallotta a kis cica.
Farkat csóvál, ugrott egyet,
Elkapta a kisegeret.*

Szemesi Laura, 5. osztály,
Moša Pijade iskola, Pacsér

Házi feladat

*A mai házi: versírás.
Nekem ez nagy kihívás!
Sosem tettem hasonlót,
ettől fogtam ma padlót!*

*Ne tessék versemen kacagni,
nem illik a költőt zavarni!
Írni most többet nincs kedvem,
ezennel be is fejezem.*

Kohajda Kincső, 6. osztály,
Csáki Lajos iskola, Topolya

Kedves Harry Potter!

Ebben a levélben elmesélem Neked, milyen egy mugli ötödikes első napja az iskolában.

Osztályfőnökünk (Roxfortban a házak feje), Szemű Szilárd bevezetett minket a kémiaterembe. Sok más mugli gyerekkel együtt a legfontosabb dolgokat írtuk le (nem, nem lúdtollal) a tanévvél kapcsolatban. A biológiát – a nem varázsvilágban élő növényekről és állatokról szóló tudományt – a fizika-kémiateremben tanuljuk. Magyarórára tanárként egy öreg férfit vártunk, erre egy fiatal hölgy ült le a tanári székre. Ami a legjobb, hogy 10 perc ismerkedés után 35 percet játszottunk – más tanítóknál egész órán ismerkedtünk. Láthatod, a mugli iskolás élete sem könnyű.

Milyen varázslószakmát választottál? Együtt élsz még mugli gyámjaiddal?

Várom válaszdod:

Süli Ákos

A mugli világból, 2013. szept. 3.

Süli Ákos, 5. osztály, Széchenyi István iskola, Szabadka

Rímes gondolatok

Orvosi tanács

*Hogy ne legyen nagy a toka,
sokat mozogjon a boka.*

Kétségbeesés

*Itt állok remegve,
mert nem tudom, mi van a kezemben.*

Tréfák

*Fehéren világít a hold,
sajnos sok rajta a folt.*

Idill

*Pirosra festjük a falat,
miközben esszük a sült halat.*

Szerelmi vallomás

*Szeretem tested, lelked,
mert te keresed kedvem.*

Mendei Tamara, 6. osztály,
Kis Ferenc iskola, Szilágyi

Robin Hood

Bizonyára ismeritek a sherwoodi erdő bujdosóját, Robin Hoodot. Bemutatom Mándy Iván csodálatos regényéből.

Robin Hood árva legény volt. Alkatát tekintve inkább vékony, de izmos fiatalember. Fürgeségéről talán többet tudnának mesélni ellenségei. Abban az időben nem élt nála jobb céllövő a környezetében. Amikor kihúzta íját a tegezéből, ellenségei rettegtek, hisz mindig pontosan eltalálta a kiszemelt célt. Nekem igazából a belső tulajdonságai érdekesebbek. Ő egy talpig becsületes, bátor, harcra kész, önfeláldozó hős, akire a barátai mindig számíthattak. De nemcsak ők, hanem minden rászoruló. Az igazság oldalán állt, élete árán is. A szegények támogatója és védelmezője volt, a nottinghami bíró szomorúságára. A bírót többször megölhette volna, de nem tette, hisz akkor ő is olyanná vált volna, mint maga a városbíró. Mondhatjuk, hogy Robin Hood igazi úriember volt, aki sohasem támadt fegyvertelen emberre.

Nekem tetszett a főhős minden tulajdonsága. Remélem, sikerült életűen bemutatnom Robin Hoodot.

Bálint Fanni, 5. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarakanizsa

RÜGYFAKADÁS

Adai hatodikosok mondókái

*Pisti nagyon focizott,
eltörött a lába.
Ha nem focizott volna,
a lába se fájna.*

Török Ádám

*Ősszel érik az alma.
Minden gyerek imádja.
Szedjed gyorsan kosárba,
mert nem marad kalácsba!*

Szél Csongor

*Lepke, lepke, szállj!
Soha meg ne állj!
Tisza fölött,
Duna fölött
Lepke, lepke szállj!*

Szabó Sz. Andrea

*A kis szöcske ugrott nagyot,
és anyjától pusztit kapott.*

Aleksza Tamás

*Itt a nyuszi,
jön a nyár.
Te vagy az,
kit megtalál.*

Bognár Ivett

*Bújj, bújj, medve,
Gyere ki a gyepre!
Ha kijöttél, légy csendben,
hogy a vadász meg ne lessen!*

Lajkó Réka

*Ez a malac piacra ment...
(Ujjainkra mondjuk)*

*Ez a malac piacra ment,
ez otthon maradt,
ez kap finom pecsenyét,
ez semmit se kap,
ez a malac visít nagyot:
uúúú, uúúú, éhes vagyok!*

Smit Erik

*Görög dinnye, török tök,
Szerda után csütörtök,
Török-börög hömbörög,
Egy zsák diót megtörök.*

Raffai Zsaklina

*Anita, Anita,
Szeme mint a karika.
Szereti a cukorkát,
Egye meg a paprikát!*

Muzslai Anikó

RÜGYFAKADÁS

Ha felfedeznék egy földrészt...

Kedvenc időtöltésem a számítógépezés. Sokszor szemlélem a Földet a számítógépen a Google Earth program segítségével. Ilyenkor elkalandoznak a gondolataim... Nézem a távolságokat, amelyeket Kolumbusz Kristóf legyőzött, és eljutott Amerikába, miközben azt sem tudta, hová érkezett.

Nézegetem a Földet, és közben azon gondolkodom, vajon mi lenne, ha most én találnék egy eddig ismeretlen kontinenst... elmélkedni jó ezen, bár ebben az évezredben már kicsi rá az esély.

Viszont, ha mégis úgy történne, hogy valami csoda folytán új földrésre jutnék, megfigyelném, vajon emberek lakják e azt a kontinenst. Ha igen, azonnal megpróbálnék kapcsolatba lépni velük. Kézzel-lábbal magyaráznám, hogy ki vagyok és honnan jöttem. Mobiltelefonommal fotókat készítenék róluk, esetleg videóra venném őket... mert hazaérve mindenképp feltölteném a Youtube-ra a felvételeket. Mindenképp megkérném az újonnan felfedezett népet, hogy tanítsanak meg a szokásaikra, főzzenek nekem valami jót, és mondják el, hogyan készítették. Ebből az ételből haza is vinnék, sőt a hozzávalókat is elvinném, hogy otthon én is elkészíthessem. Igazából az lenne a legfontosabb számomra, hogy mindent megtanuljak, és hazatérve átadhassam tapasztalataimat barátainak.

Sajnos tudom, hogy egy új kontinens felfedezésére ma már nincs esély. Ahogy átgondoltam mindezt, rájöttem, hogy Kolumbusz teljesen más világban élt. A mai napig a földön már mindent megtaláltak és feltérképezték, sőt be is kameráztak, így én nem lehetek már egy huszonegyedik századi nagy földrajzi felfedező...

Jusztin László, 7. osztály, Zdravko Gložanski iskola, Obecsa

Mesebeli utazás

Az a nap nagyon fárasztó volt az iskolában. Lecke után egy kicsit lepihentem.

Elszunnyadtam, és nagyon furcsát álmodtam. Kincsekkel teli barlangban járkáltam. Egy élő lelket sem láttam. Viszont volt ott nagyon sok ékszer, drágakő, szőnyeg, korsó és egyéb csillogó-villogó érték. Egyszer csak feltűnt Aladdin a szamarával. Jól megrakta a jószágot kincsekkel, és elindult. Én is fogtam egy szőnyeget és „Hipp-hopp, ott legyek ahol akarok!” kisurrantam. Mivel repülőszőnyeg volt, rápattantam és elindultunk. Az erdő fölé értem, és hangokat hallottam.

– Jaj, de fáradt vagyok!

– Nagyon éhes vagyok!

Mikor jobban megnéztem, hát ez bizony a hét törpe volt. Oda is értek a házukhoz, és Hófehérke már terített asztallal várta őket. Utaztam tovább, és megláttam Bambit és társait. Nagy játékban voltak, és rájuk köszön-tem.

– Szervusztok! Milyen aranyosak vagytok!

Ők visszafeleltek:

– Hol jársz te erre mifelénk? Gyere közeink te is!

De a szőnyeg nagyon sietett, és elrepült velem. Egy tisztás fölé vitt. Ott pedig láttam Piroskát, ahogy virágot szed nagyanyónak. És már jött is a farkas. Kérdi tőle Piroška:

– Kedves farkas, ugye csak a virágokat szagolgotod?

Mire a farkas:

– Szerencséd, hogy szépen szólalt, nem bánthatlak.

Én is megnyugodtam, és repültem tovább. Egy kastély tornyát láttam, így arra indultam. Szegény kastély! Ki sem látszott a gatzól. Berepültem az ablakon és szétnéztem. Sehol senki! Jó hangosan köszöntem:

– Adjon isten, király uram!

De bizony senki sem válaszolt. Hogy is tették volna, hiszen aludtak mindahányan! Ekkor zajt hallottam. Hurrá, jön a herceg! – gondoltam magamban. Csipkerózsikával együtt én is felébredtem.

Jó kis álom volt! Nem is gondoltam volna, hogy a sok „Hol volt, hol nem volt” történetnek egyszer szereplője leszek, és én mondom: Itt a vége, fuss el véle!

Sinkovics Sztella, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Kedves Pajtások!

Azok, akiknek írásai bekerültek a mai Rügyfakadásba, tudják, hogy nemcsak legóval, kirakójátékokkal, babákkal, kisautókkal lehet játszani... Azt hiszem, ők is egyetértenek **Varnyú Adállal**, aki azt állítja: „Álmodozni lehet, szabad, sőt kívánatos”, és **játszanak tovább a szavakkal, gondolatokkal... Mesélnek**, mesélnek, és a meséikbe belefér a 77 gyökerű csodafa, a varázsszőnyeg, melyen beutazhatják a mesevilágot, a galagonya, süttők, Robin Hood, Harry Potter, a kis herceg rózsája, a számítógép... És **játszanak a rimes gondolatokkal, mondókákkal, rigmusokkal. Van, aki még a görög mitológiában való jártasságát is megcilllogtatja csacska rímeivel.**

Még egy különös játékra hívom föl a figyelmeteket, ezt **Fekete Mária Levelek című fogalmazásában** találjátok. Mária elengedte a gyeplőt, és elszabadult gondolatai a **képzettársítás** útjain kanyarognak.

A múlt héten érkezett sok jó írás közül ezután is válogatok majd, a szerzőknek pedig most név szerint mondok köszönetet:

Ada: Apró Barnabás, Bartus Valentina (3 írás), Bognár Ivett (2 írás), Börcsök Mária Magdolna, Cvitkó István, Csuvik Sarolta, Dóci Ivett, Hajagos Norbert, Huszár Hédi, Istenes Gábor, Klima Döniz (2 írás), Koós Emő, Kovács Virág, Kőrösi Kitti, Lajkó Csenge, Lehocki Péter, Mészáros Fanni (2 írás), Muzslai Anikó (2 írás), Pámer Bence, Páncsics Krisztián, Rica István, Šelemba Alexandra, Smit Erik, Szécsényi Kata, Szügyi Levente, Török Ádám, Turai Natália, Vastag Nikolett, Vuletić Viktor; Mondókát küldött: Aleksza Tamás, Bera Laura, Berec Márk, Bognár Ivett (2), Capár Andrea, Hajagos Norbert, Koliger Maxvell, Koós Imre, Kovács Dániel, Könyves Fanni, Lábadi Igor, Lajkó Réka (2), Muzslai Anikó (2), Nagy Viola, Pétervári Hédi, Raffai Zsaklina (2), Smit Erik (2), Szabó Sz. Andrea (3), Szél Csongor, Toldi Mikós és Török Ádám;

Bácskertes: Zámbo Illés;

Csantavér: Babić Ivett, Barna Liána, Csepella Máté, Hovanyec Ildikó, Sinkovics Sztella, Tóth Tamás, Vörös Júlia;

Nagykikinda: Fekete Mária (10 írás);

Szabadka, Jovan Jovanović Zmaj iskola: Dékány Máté, Fehér Noémi, Sipraga Lúna, Szakáll Edina és Spasić Nikola;

Szaján: Domonkos Fanni és Kormányos Balázs;

Szilágyi: Francia Fábián és Szakáll Edina;

Temerin: Bódi Konrád, Hajdúk Arnold, Horák Éva, Jankovics Pátrik, Kalapáti Kevin, Kohanec Zsóka, Kovács Korina, Madjar Mercédesz, Majoros Tímea, Morvai Eszter, Nagy Kevin, Pászti Krisztián, Pusztai Norbert, Répási Nikolász, Tóth Dániel, Tóth Lúna, Tót Mariann, Vámos Martina, Vecsi Stella, Vörös Valentin és két névtelen.

Ne felejtsetek el, hogy játszani jó!

Tanácsok a kis herceg rózsájának

Kedves Rózsa!

Szeretnék neked pár tanácsot adni, hogyan viselkedj a hercegeddel.

1. Ne parancsolgass neki!
2. Vidítsd fel (például nevelj újabb és újabb virágokat)!
3. Legyél vele kedvesebb!
4. Ne kérd meg annyi mindenre, hogy sokat fáradjon érted, te pedig aztán még csak meg sem köszönöd neki!
5. Ahelyett, hogy kérnéd, hogy hagyjon egyedül, inkább legyél vele! Ha figyelni rá, tudnád, hogy ő szeretne veled lenni.
6. Tedd azt, amit ő is szeretne!
7. Magyarázd el neki, hogy – számára – miért te vagy a legszebb és az egyetlen a világon!
8. Ne hazudj neki, hogy te vagy az egyedüli ilyen rózsza – inkább beszéljétek meg, hogy miért éri ő is úgy, hogy neki te vagy az egyetlen!
9. Amit pedig nagyon-nagyon be kell tartanod: szeresd őt!
10. Ezeket a tanácsokat tekintsd „tízparancsolatnak”!

Csányi Ágnes, 5. osztály, Moša Pijade iskola, Pacsér

A Bridget Jones naplója mindent elsőprő sikert hozott számára. Habár azóta is több népszerű filmben jelent meg, sokan csakis Bridget Jonesként emlegetik. Ettől már bizonyára soha sem bír elmenekülni, de talán nem is akar. Képzelt interjúnk Renée Zellwegerrel készült.

– Hol nőttél fel?

– Ez egy érdekes történet. Habár anyám norvég, apám svájci, mégis Texasban éltünk. Ott születtem, és ott is nőttem fel. Apám ugyanis olajüzletben dolgozott, anyám pedig nővérként. Egy bátyám is van, aki borászattal foglalkozik.

– Milyen tanuló voltál?

– Úgy emlékszem, hogy jó tanuló voltam, és eléggé aktív. Részt vettem szakszoportokban is. Nem húzódoztam semmitől sem.

– Kezdetben mi érdekelt?

– Mozgékony voltam, ezért főleg a sport. Úgy sportoltam, mint egy fiú: kosaraztam, fociztam és baseballoztam. A rögbit is kipróbáltam, de szurkolólány is voltam. A középiskolában ugyan már jártam drámatagozatra, de a labdajátékok vonzottak igazán.

– Mikor kezdett el érdekelni a színészet?

– Nem lett szerelem első tapasztalásra. Az egyetemen csak azért jártam drámaórákra, mert szükségem volt rá a diploma megszerzéséhez. Azután észrevettem, hogy szeretek játszani.

– Ez befolyásolta leginkább a pályádat?

– Mondhatni, hogy igen. Az egyetemi éveimben pincéreként dolgoztam, de nem szerettem volna leragadni. A diplomázás után elhatároztam, hogy Hollywoodban próbálok szerencsét. Azután meggondoltam magamat, és maradtam Texasban.

– Mi lett az első munkád?

– Egy marhahúsreklám, de szerencsére ezekben az időkben elkezdtem meghallgatásokra is járni.

– Milyen szerepeket kaptál kezdetben?

– Mint kiderült, Texas is nyújtott lehetőségeket, habár ezek még kisebb szerepek

MENŐ FEJEK

Renée Zellweger

voltak. A Bachelorban Annát játszottam, de lett egy rövid jelenetem a Dazed and Confused című vígjátékban, majd egy a Murder in the Heartland című sorozatban is. Ez 1993-ban volt, a következő év viszont több izgalmat hozott, mivel játszottam a Nyakunkon az életben, ami Ben Stiller első rendezői munkája, valamint a 8 Seconds filmben is.

– Mit jegyzel első figyelmedre méltó szerepednek?

– Az is 1994-ben volt, egy vérbeli texasi sztoriról van szó, természetesen A texasi lánctűrészes gyilkos visszatérőről.

– Ezek után beindult a karriered?

– Igen. Játszottam több filmben is, többek között a Tom Cruise főszereplésével készült Jerry Maguire-ben. Ahogyan pedig elérkeztünk a 2000-es évhöz, szerepeltem az Én és én meg az Irén című vígjátékban. A nagy siker pedig csak ekkor jött.

– A Bridget Jones naplója...

– Bizony, méghozzá Colin Firth-el és Hugh Granttel. Nem éreztem úgy, hogy a szerepem egyből megtalált. Nagy falat volt, és kétségek gyötörtek. Egy túlsúlyos, brit újságíró kellett megformálnom. Ehhez képest nem voltam sem brit, sem túlsúlyos, újságíró pedig végképp nem. Az utóbbi elsajátítása persze tipikus színészi hozzáállást követelt. Probléma az első kettővel adódott. A szerep kedvéért jó

sok kilót magamra szedtem, a helyes brit kiejtést pedig hetekig gyakoroltam. Azt talán mondanom sem kell, hogy a médiát leginkább a kilóim érdekelték. A fáradozás azért mégis megérte, mert több jelentős díjra is jelöltek.

– Ekkor már nem volt megállás?

– Nem, hiszen jó filmekben szerepelhettem, például a Chicagóban, sőt rajzfilmhősöknek is kölcsönöztem a hangomat, a Cápamesében, a Mézengúzban és a Szörnyek az űrlények ellen című mesében.

L. M.

Csík Mónika versei

Lány gyönggyel a nyakában

mint a gránátalma vérszínű magjai,
olyan volt nyakában a gyöngysor,
éppen olyan, mint a kerekre duzzadt,
kocsonyás tapintású, apró magok,
egyetlen kóstolás után is érezni
szájpadláson, torkodban,
nyelved hegyén az ízüket,
édeskés, enyhén fanyar,
érett ribizlibogyónak tűnő,
ahogy préseled össze,
pukkanva fakad szét
a magvakat ölelő burok,
és a gyümölcshús, akár ritka állatok
drágán mért húsának falatkája,
csupán ingerli az ízlelőbimbókat,
serkenti gyomrodban
az emésztőnedv kiválasztását,
de jóllakni sohasem tudsz vele,
mert az efféle étek
nem táplálkozási ösztön
kielégítésére szolgál,
csodavárásra tanít,
az ízek ünnepe,
az istenek sem malátasör gyanánt,
fakupából vedelték az ambróziát,
hanem cseppenként,
csukott szemmel ízlelgetve,
és a hulló mannat sem két pófára
tömték magukba a vándorok;
mint gránátalma vérszínű magjai,
olyan volt nyakában a gyöngysor,
egy vándor fotográfus
készítette róla ezt a képet,

úgy áll a kopott kisasztal mellett,
mintha tükrös bálteremben,
gavallérok pillantásainak
kereszttüzeben várakozna
a valcert megelőző tusra,
tekintete réveteg, arcéle tűnő kontúr,
szoknyája korcán elnagyolt öltés,
falusi varrónő kezének fércnyomata,
hercegnővé változtatta őt a fotográfus,
fülbavalót és gyöngysort rajzolt neki,
vérszínűt, mint a gránátalma magjai;
még nem evett gránátalmát –
vallotta be a lány,
édeskés, enyhén fanyar,
érett ribizlibogyónak tűnő –
magyarázza a fotográfus,
miközben gyakorlott mozdulattal
retusálta ki a szemzugban megbúvó szarkalábakat

Kafka a metrón

a sárgánál legjobb vadászni,
a piros és kék személytelen,
nincs bennük lélek,
de ez, mindössze tizenhat
lépcsőnyi mélyen, egészen más,
a váró csempézett, családias,
cikornyásan faragott támlájúak a padok,
úgy huppansz rájuk,
mint a díványra otthon,
csak lavór víz nincs,
reggeli lapok eltapodott
foszlányát viszi a szél,
a huzat, amit az alagút lehel ki,
bársonyos, cirógató,
megborzongatja bőröd,
belekap arcvized fenyőillatába,
susogtatja kabátod szárnyát,
megbillenti viseletesre hordott posztókalapod,
a bemondóhang is ismerős,

gyönyörűek, szinte görögnek az ö-k
ahogy kimondja: Kodály körönd,
a szerelvény mindig hármát sípol,
mielőtt táruló szájából
kicszoszognának poros férfibakancsok,
kitipegnének túsarkú, élénk körömpipók,
nézed a lábakat, finom szövésű
harisnyanadrágok rejtette bokákat,
harangszoknyák libbenő fodrát,
ahogy láttatnak combokat, térdhajlatot,
latolgatsz, mustrálsz, méregetsz,
megkísérled kiválasztani az asznait,
akiben ott sejlik egy andalgós délután,
csésze kávé, intim kézzsorítás lehetősége,
aki kérdezgetne, akit érdekelnél, akinek
megmutathatnád éjszínész bogárszárnyaid

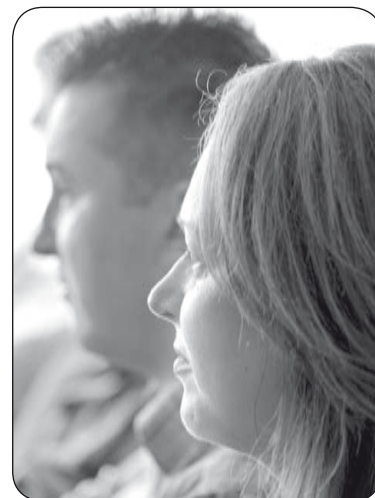
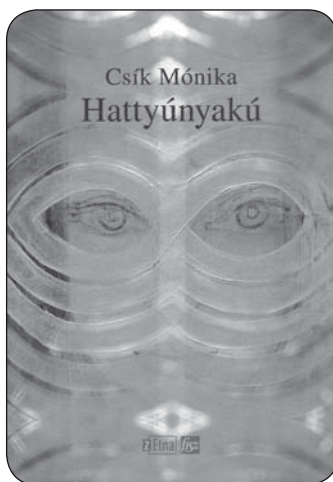
A tér feketéi

károgya röppennek égbe a varjak,
harangszó úzi őket, gépkocsik zaja,
platánok ágain himbálnak, olykor fenyőkén,
lesik, hogy pottyán-e falásnyi étel,
némi zöld, néhány szem gabona,
vissza is térnek pár félkört téve,
hangtalan hullnak lombba, ágra
villanva pásztázzák asztalok,
pultok hosszát, a gyűlő tömeget,
ahogy egyre hangosabb a lárma:
pirkad, faládák, levart tetejű kosarak
terhe alatt görnyednek hátaik, vállak,
hogy halmokba rakják ki serényen –
retket, zöltséget hordanak oda a kofáknak,
a tér sivár pódium, lámpaburák fénye
világít meg dundi matrjoskababákat,
farukon ringó szoknya, mellükön pruszlik,
kötött nagykendő rejteget tokát, állat,
pozsgás arcuk fedetlen mindössze,
s a bocskoruk szija alól villanó bokájuk,
ahogy hajlonganak, sejlik fel csipőjük,

GYÖNGYHALÁSZ

derekek, combjuk íve, izmos lábikrájuk,
biccenve köszönnek, kínálják egymást
vajjal, cipóval, kolbászkarikákkal,
jut idő falásra, semmitmondó szóra,
kávéra cukorral, három kiskanállal,
kortyolnak, gubbasztanak csendesen,
igazgatják kötényük, alsószoknyájuk,
nyakukat nyújtják, pislognak, topognak,
az ágakról úgy tűnik, mintha
rendezgetnék kötött tollruhájuk.

Kedves Olvasó Tanulók!

Költészet és kép – lehet mai irodalmi kutakodásunk tárgya. Sokszor elmondtam már e rovat keretében is, hogy az irodalom képi szövevény; a nyelv elrendezettségének képszerű lehetőségeit érvényesítve képes nemcsak látványelemeket, de elvont jelentéseket és érzelmeket is megjeleníteni.

*E gondolkodásunk értelmében jött létre mai rovatunk egy olyan – viszonylag új – verseskötetből, Csík Mónika (1978) **Hattyúnyakú** (zEtna, Zenta, 2013) válogatva versszövegeinket, amely a kifejezett, érzelmeikkel átszőtt látványképet nemcsak a nyelv, de a képzőművészet eszközei révén, együttthatóan fejezi ki. Nyelv és kép együtt közvetíti számunkra a valóságérzékelés adott pillanatát.*

Jó olvasást, izgalmas „nézelődést”!

Bence Erika

A legsikeresebb fiúcsapat

Szélsőséges érzelmeket váltanak ki. Szeretik vagy utálják őket. Ami biztos, hogy jelenünk legsikeresebb fiúcsapatáról van szó. Áttekintésünkben utánanézzünk, mi minden történt a One Directionnel az elmúlt időszakban.

A fiúk és a piros lámpa

A brit The X Factor hetedik, 2010-es sorozatában megismert, négy angol és egy ír énekes alkotta együttes a nyáron a Best Song Ever videóval tarolt. A nyár befejeztével a fiúcsapat Ausztráliába utazott, ahol persze fanatikus rajongók követték minden léptüket. A beilleszkedés viszont nem ment simán, először is három piros lámpán, azaz tilos jelzésen is áthajtottak, és igaz, hogy világsztárok, de őket is ugyanúgy megbüntették, mint a hétköznapi embereket.

Louis és az időeltolódás

Az ausztráliai kaland ezek után azzal folytatódott, hogy Louisnak komoly problémája akadt, méghozzá az időeltolódással. Azt mondta, úgy érzi magát, mint egy zombi, napokig képtelen volt átállni a szervezete. Minderre rádolgozott a stressz is, amitől elment a hangja, és emiatt kétségessé vált, hogy színpadra állhat-e a többiekkel.

Harry és a szerencsejátékok

Közben Harryről megindultak a pletykák, miszerint túlzottan vonzódik a szerencsejátékokhoz, ráadásul ezt nem is titkolja, hiszen a Black17 tetoválása is ezt mutatja. Állítólag Harrynek a rulett a kedvenc játéka, amelyet olykor órákig játszik. Kiadójának főnökei is már rengetegszer figyelmeztették, hogy nagyon figyeljen a pénzre, hiszen egyszer már elvesztett egy hatalmas összeget. Harryt a zenésztársai folyamatosan óvva intik a szerencsejátékoktól, hiszen amikor tizennyolcadik születésnapjukat ünnepelték, óriási összeget herdáltak el. Erről Niall mesélt:

– Akkor jó ötletnek tűnt, tizennyolc évesek lettünk, miért ne szórakozzunk stílusosan? Én ugyan nyertem száz fontot, de utána abbahagytam. A többiek viszont folytatták, és iszonyatosan sok pénz csúszott ki a kezünkől. Utána persze jól leszidtak bennünket – emlékezik vissza a fiú.

Zayn és az esküvő

Zayn és Perrie, a fiatal jegyespár jövő nyárra tervezi az esküvőt, addig azonban sokszor kénytelenek egymástól távol tenni zsúfolt napjaikat. Gyakran csak telefonon és skype-on, tarthatják a kapcsolatot, de mint ahogyan azt a Little Mix üdvöskéje kifejtette, ilyenkor szükség van kreativitásra és romantikára. Azt is elmesélte, mire ügyel és milyen női praktikákat vet be:

– Amikor skype-olunk mindig kifestem magam egy kicsit, szerintem ezt illik megtenni. Sokszor játszom a fényvel is, például kicsit megdöntöm a lámpát, és az olyan hatást kelt, mintha tökéletes bőröm lenne. Mindig mondom, hogy épp most keltem fel, ami persze nem igaz. A természetes fény is segíthet, szóval mindig vadászom az ablakokat – mondta a menyasszony.

Az 1D-s fiúk és az illatok

Mint kiderült, a vérbeli 1D-s rajongók nemcsak a koncerteken és az interneten aktívak, hanem akkor is, amikor kedvenceik nevével fémjelzett termékeket lehet vásárolni. Az Egyesült Királyságban az idén a

One Moment debütáló illatukat kapkodták el a legtöbben. Állítólag a srácok maguk állították össze a virágos-gyümölcsös illatot, amelyben helyet kapott a grapefruit, az erdei gyümölcs, a jázmin, némi pacsuli és a szenvedélyes pézsma is.

Ugrott a koncert

Egy tinédzserlány anyja aukciót indított, amelyen négy 1D koncertjegyet árverezett el. A dühös anyuka kifejtette, hogy azért szánta el magát erre a lépésre, mert a lánya hazudott neki. Azt állította, hogy a barátnőjénél alszik, miközben egy férfival volt. Mint elmondta, a pofátlanság netovábbja, hogy épp azok a barátnők próbáltak fedezni neki, akiknek ő és férje álltak a koncertjegyeket. Ez volt ugyanis lányuk születésnapjára kívánsága. Az anyuka, mint elmondta, azt sem bánja, ha a lánya utálja ezért, az ő célja mindenképpen az, hogy életképes felnőttet neveljen belőle. Ha ezt a One Direction koncertje bánja, akkor is.

Összeállította: L. M.

Száz százalékgig Gary Barlow

Gary Barlow, a Take That énekeseként ismertté vált zenész, X-Faktor zsűritag, több mint tizennégy év után új szólóalbumot jelentet meg. Az énekes koncertsorozattal is népszerűsíti majd új kiadványát az Egyesült Királyságban. A Since I Saw You Last című albumon egy Elton Johnnal készített duett is helyet kap, amelynek címe Face To Face. A lemezről kimásolt első kislemez a Let Me Gót akusztikus folk dalként jellemezte az előadó, és mint mondta, a jövő hónapban jelenik meg. Barlow arról is szólt, hogy azon kevés dalszerzők egyike, aki száz százalékban jegyzi dalait, tehát ő írta a szöveget és a zenét is. Barlow-nak ez lesz a harmadik szólóalbuma, a legutóbbi, a Twelve Months, Eleven Days 1999-ben látott napvilágot, három évvel korábban pedig a debütáló Open Road.

Apja és lánya

Hailie Jade Scott, Eminem tizennyolc éves lánya, a reflektorfénytől távol, Michiganben éli izgalmas hétköznapjait, ott koptatta a középiskolai padokat, nemrég pedig az ún. homecoming tradícióját követve társaival együtt visszatért az intézménybe egy bulis megemlékezés erejéig. Ezekon a rendezvényeken a király- és királynőválasztást általában egy sportmérkőzés egészíti ki. A jeles eseményen természetesen Hailie anyukája, Kim és maga Eminem is jelen volt, de a rapper inkább a nyilvánosságtól távol, egy osztályterem ablakából figyelte az eseményeket, mert nem akarta, hogy jelenléte esetleg megzavarja lánya nagy pillanatát. A megtisztelő címet végül Hailie kapta, sokak szerint megérdemelten, és nem azért, mert ő Eminem lánya.

Még nem ért véget

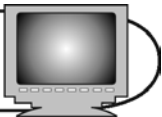

Michael Jackson 2009 júniusában halt meg műtétnekél használatos altatószer túladagolása miatt, ami perek sorozatát indította meg, amelyek még mindig nem értek véget. Most épp a popkirály családja vesztett pert, miután gondatlanság miatt indított pert az AEG Live nevű koncertszervező cég ellen. Az esküdtszék megállapította, hogy az orvos, aki az énekest gondozta koncertturnéját megelőzően nem volt alkalmatlan munkája elvégzésére – így az AEG nem volt gondatlan, amikor alkalmazta őt.

Testvérek közt

A Jonas Brothers, illetve Joe, Nick és Kevin egy heves veszekedést követően úgy látták jónak, hogy nincs értelme tovább trióként működniük. Többé tehát, úgy tűnik, nem lépnek együtt színpadra. A három testvér azután veszett össze igazán, miután nem tudtak dűlőre jutni a jövőben megjelenő dalaikat illetően, ezért nem csupán éppen induló csaknem húsz fellépésükből álló turnéjukat fújták le, de minden bizonnyal lemondják az összes jövőbeni koncertjüket is. A vita onnan indult, hogy míg egyikük populárisabb, nagy tömegeket megmozgató zenét írna szívesen, a másikuk valamivel komolyabb, rockosabb vonalat szeretne követni. Egy egyszerű nézeteltérésből óriási vita alakult ki. Mivel azonban elhamarkodott döntést ők sem feltétlenül hoznának, ezért még egyszer hajlandóak összeülni, de minden jel arra utal, hogy valóban külön utakra térnek.

A Google Street View Szerbiában

Október 23-ától Szerbia nagyvárosainak utcáit járja a Google különleges kamerarendszerrel felszerelt járműve. Legelőször Belgrád és Újvidék utcáit járja végig, utána a többi nagyobb várost.

Legvégül a falvakat és a kultúra, művészet és történelem szempontjából jelentős helyeket. Korábban emberjogi kérdések miatti akadályok nehezítették Szerbia megjelenését a Google Maps StreetView rendszerében, miután Rodoljub Šabić emberjogi biztos és a Google képviselői megegyeztek abban, hogy Szerbiára vonatkozóan is az Európai Unió szabályrendszerét tartják be, elhárultak az akadályok, és hamarosan városaink utcáin is virtuális sétát tehet bárki, teljesen függetlenül attól, hogy Szabadkán, Buenos Airesben vagy Sidneyben ül a komputere előtt.

Egy magyar találmánynak köszönhetően gyökeresen átalakulhat a QR-kód használat

A Cellum cégcsoport fejlesztésével lényegében lemásolhatatlanná és hamisíthatatlanná válnak az elektronikus jegyek és igazolványok. A MasterCard Mobile megoldást is kifejlesztő magyar cég az ágazat egyik legjelentősebb iparági eseményén, a Las Vegas-i Money2020 konferencián mutatta be az újgenerációs mozgó QR-kód technológiát. Közlekedési jegyek, koncertbelépők, igazolványok, személyre szóló kuponok kerülhetnek át teljes biztonsággal az okostelefonokra.

A Cellum által fejlesztett mozgó, folyamatosan változó QR-kód („Motion QR code”) megoldással több különböző, egymástól eltérő tulajdonságú adat olvasható össze a tizedmásodpercenként változó grafikai jelrendszerbe. Akár egy komplett, fotóval ellátott bérlet, személyigazolvány vagy útlevel, illetve bármilyen biometrikus azonosító rendszer adatait is képes lehet a technológia egyetlen, a telefonon megjelenő kódba zárni. A jel egyszerű képernyőkép-mentéssel nem másolható, nem küldhető tovább, így csak a jogos tulajdonos által használható. Továbbküldeni persze egy képfolyamot is lehet, de ebben a helyzetben nem érdemes: a Cellum kódja ugyanis azonosítja is felhasználóját. Az okostelefonon vagy interneten keresztül vásárolt koncertjegyhez, busz-

jegyhez is hozzárendelhető a jogos tulajdonos fotója, így elkerülhető a csalás, azaz egy jegy többszöri felhasználása. Az ellenőrzés pedig offline üzemmódban is történhet, egy egyszerű szkennelőrrel vagy egy másik okostelefonnal is. Biometrikus azonosítás esetén például az ujjlenyomat hitelesített és titkosított verziója prezentálható a telefon képernyőjén, ahol az azonosság egy off-line ujjlenyomat-olvasóval ellenőrizhető.

„Új fejlesztésünkkel eddig ismeretlen távlatokat nyithatunk meg a mobiltranzakciós piacon. Képesek vagyunk a mobiltelefon nemcsak valódi pénztárcává, de irattárcává is alakítani, amellyel tárolhatjuk

és bemutatjuk a mobilon megvásárolt belépőjegyeinket, bérleteinket, de akár igazolványainkat, egészségügyi adatainkat, biztonsági profilunkat is” – mondta a Cellum Global vezérigazgatója.

„A mozgó QR-kód jellemzője, hogy azt egy speciális titkosítási eljárásnak köszönhetően csak az arra jogosult szerv – például jegy- és bérletértékesítő társaság, hivatalos igazolványokat kibocsátó állami szervezet – képes kiadni és a telefonokra eljuttatni. Azonban ellenőrizni bárki képes a dokumentumot a nyilvánosan és ingyenesen hozzáférhető olvasó alkalmazás segítségével” – fejtette ki Inotay Balázs, a Cellum alapítója és fő vizionáriusa. „Ez hasonló ahhoz, ahogy egy útlevelet is bárki képes elolvasni, ellenőrizni, de hiteles példányt csak a jogosult állami szervezet képes kibocsátani. A mozgó QR-kódban – az útlevelhez hasonlóan – képi és biometrikus azonosító is tárolható, a rendszer így gyártási és terjesztési költségek nélkül, olcsón és egyszerűen hordozza a chip-alapú azonosítás legtöbb előnyét.”

A Cellum új megoldása iránt már most is komoly érdeklődést mutatnak a nemzetközi pénzügyi szolgáltatók és IT óriások. A kereskedelmi alkalmazás várhatóan 2014 elején jelenik meg világszerte.

Az irigy tapír

Történt pedig, hogy egy hatalmas erdőben elfogyott az enivaló, éheztek az indiánok és az állatok is. Hiába kuttatták fel az erdő minden zegét-zugát, sehol sem leltek táplálékra, lesoványodtak és elgyengültek valamennyien.

Egy napon az egyik indián elhullajtott banánhéjat és cukornáddarabokat talált a földön. Nosza elindult hát a nyomon. Egyik ösvényről a másikra vezettek a nyomok, az indián bujkált a bokrok alatt, átkelt két patakot, mígnem felfedezett egy tapírt, amelyik kövéren és jóllakottan aludta az igazak álmát. Lélekszakadva futott a többiekhez, és elmesélte, amit látott.

Erre aztán felkerekedett valamennyi társa, siettek vissza a hírhöz indiánnal, hogy vallatóra fogják a tapírt, honnan szerzi az enivalót.

– Derék tapír barátunk – szólta a legidősebb indián, ahogy megérkeztek –, éhezünk valamennyien, kérünk szépen, segíts rajtunk, mutasd meg azt a tisztást, ahová lakmározni jársz.

A ravasz tapír azonban, alighogy felébredt, szörnyű siránkozásba kezdett.

– Jó indiánok – nyöszörögte –, jobban éhezem én, mint ti valamennyien, már a végét járom, azért is feküdtem be ide a bozótba.

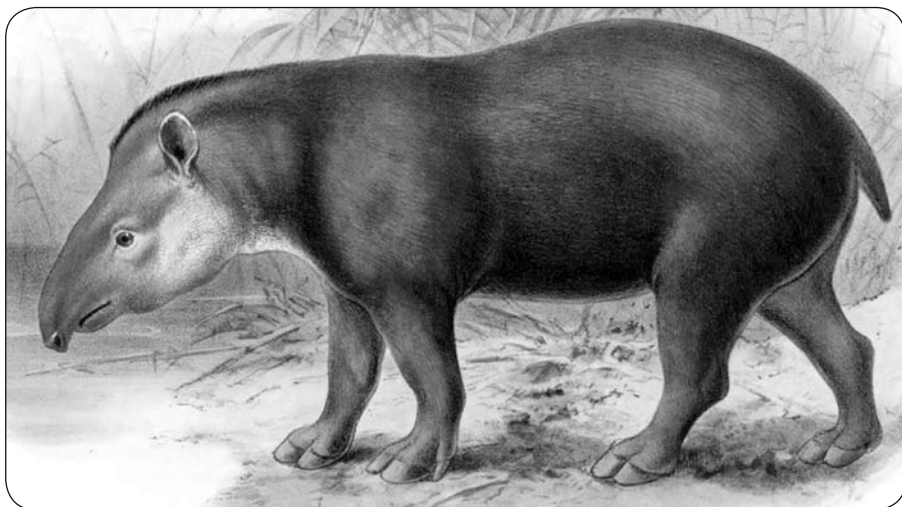
– De hiszen aludtál – mondták az indiánok.

– Aludtam? – siránkozott a tapír. – Bár aludtam volna, valósággal elbódultam, olyan éhes vagyok.

– Éppen hogy kövér vagy, nem lehetsz te éhes – mondta az egyik indián.

– Derék barátaim, tudatlanok vagytok – kesergett tovább a tapír –, az én fajtám, ha éhen pusztul, még akkor is kövérnek látszik.

Látták az indiánok, hetet-havat összehord a tapír, csak hogy eltitkolja előlük az igazságot. Összedugták hát fejüket az állatokkal, és elhatározták, hogy a legügyesebb

patkányt küldik titokban utána, fürkésze ki, hova jár lakmározni.

A patkányt pedig nemhiába nevezték ám a legügyesebbnek. Négy nap és négy éjszaka szimatolt a tapír után, de az ötödik reggel aztán szagot fogott. A szag után meg már gyorsan haladt, egykettőre eljutott egy hatalmas fához.

Egy tisztás közepén állt ez az óriás fa, ágai tele voltak banánnal, cukornáddal, ananással, minden jóval, amit szem, száj megkíván. A tapír meg ott lakmározott alatta a lehullott gyümölcsökből.

A patkányt olyan éhség fogta el, alig győzte kivárni, amíg jóllakik a tapír. Akkor aztán előbújt a rejtekéből, felkúszott az ágak közé, és annyit evett, amennyi csak belefért a bendőjébe.

Akkor megvitte a csodálatos fa hírét, az indiánok az állatokkal együtt nyomban felkerekedtek, és árkon-bokron át siettek arra a tisztásra. Volt ott öröm, harsogtak bele még a távoli völgyek is.

Csak hogy nagyon magas volt az a csodálatos fa, az ágai meg vastagok és síkosak

voltak, az indiánok nem tudtak felmászni rá. A lehullott gyümölcs pedig a fél fogukra sem volt elég.

– Kivágjuk – mondta az egyik indián –, elő a baltákkal, lássunk munkához.

Éjt nappallá téve dolgoztak az indiánok, csattogott a sok balta a fa törzsén, de olyan vastag és szívós volt a törzs, hogy nem akart kidőlni.

– Megszomjaztam – mondta az egyik indián.

– Én is nagyon megszomjaztam – mondta a másik.

Erre az állatok tökhéjat gyűjtöttek, azzal siettek a folyóhoz, hogy vizet hordjanak bennük az indiánoknak.

És uramfia, mi történt egyszerre?! Hát bizony beállított arra a tisztásra a tapír.

– Derék barátaim – kiáltotta nagy ravsul –, ti aztán ügyesek vagytok, lakmározhatunk végre valamennyien.

Az indiánok egyetlen szóval sem válszoltak, a tapír meg mintha mi sem történt volna, beállt a vízfordók közé, hogy ő is segítsen.

Ekkor a legöregebb indián így szólta:

– Adjatok egy szitát a tapírnak, ő majd abban hordja nekünk a vizet.

Alighogy elballagott a tapír a szitával, nagy recsegve kidőlt végre a fa. Az indiánok teleszedték növényekkel és gyümölcscsel a tarisznyájukat, és boldogan megindultak hazafelé.

Otthon aztán elültették a növényeket meg a gyümölcsöket, virágzó ültetvényt létesítettek maguknak, hogy ne kelljen éhezniük többé.

Az irigy tapír pedig azóta is meri a szitába a vizet, ha már meg nem halt.

Karibi indián mese

HOROSZKÓP

KOS

Teljesen feltöltöttél a hétvégén, de a héten se hagyj lankadni az energiádat. Szánj időt az aktív (társas) kikapcsolódásra, hogy kihasználj magadból a maximumot. Tisztán látod a céljaidat, csupán annyi a teendőd, hogy kicsit megerőltess magad. Semmi nem hullik készen az öledbe, mindenért dolgoznod kell. De megéri.

BIKA

Gyűlnek a felhők a fejed fölött, de nincs okod pánikra: ha szépen sorjában végzed a teendőidet, gyorsan és hatékonyan túlteheted magad rajtuk, és még szabadidőd is marad. Egymásra vagytok utalva a barátokkal. Nekik is ugyanolyan szükségük van rád, mint neked rájuk. Légy velük nagyon figyelmes és törődő, és ugyanezt kapod cserébe.

IKREK

Amikor elakadsz a tanulásban, engedj szabadjárá a kreatitásodat. Rengeteg lendületet kaphatsz, ha rajzokon, fotókon keresztül fejezed ki magad. Humoros megjegyzéseid és frappáns ötleteid nemcsak a saját, de környezeted napjait is feldobják. Érezd olyan jól magad, amennyire csak tudod, és ne engedj, hogy bármi kedved szegje.

RÁK

Ábrándozással teli napoknak nézel elébe, ami igencsak elvonja a figyelmed. De ne izgulj emiatt, hiszen a képzelődésből inspirációt meríthetsz. Elegend van, hogy a környezetben mindenki pletykál. Megpróbálsz kimaradni belőle, de amikor te vagy terítéken, nagyon kiakadsz. Jogos a felháborodásod, de sajnos ezzel csak buzdítod a résztvevőket.

OROSZLÁN

Vesd bele magad a kutatómunkába, mert igen hasznos információk birtokába juthatsz a héten, melyek nagy segítségére lehetnek a jövődet illetően. Vigyázz, kész, rajt! Ideje engedned a büszkeségedből, akármilyen lehetetlen küldetésnek hangozzon is ez. Gyakran szerénységgel és alázattal vívhatod ki a legnagyobb elismerést magadnak.

SZŰZ

Igencsak felgyorsulnak körülötted a dolgok, amikor ráeszmélsz, milyen kiváló képességekkel rendelkezel valamilyen területen. Már tudod, mibe érdemes energiát fektetned. Valami nincs rendjén körülötted, legyen szó a szobádról vagy valamely kapcsolatról. Válj meg a felesleges terhektől, takaríts, és adj teret a hasznos dolgoknak!

MÉRLEG

Büszke vagy, hogy egyszerre több mindenrel is tudsz foglalkozni, ám a héten ez cseppet sem visz előrébb. Egyszerre csak egy valamire fókuszálj! Rég nem érezted ilyen jól magad a bőrödben, ráadásul semmi akadályja annak, hogy ez továbbra is így legyen. Szokatlanul érezheted a helyzetet, de csak szárnyalj tovább!

SKORPIÓ

Játékos természeted néha bajba sodor a tanároknál, de a barátaid nagyon kedvelnek emiatt. Pozitív, lendületes energiát közvetítesz a társaid felé, amiért nagyon hálásak neked. Légy nagyon figyelmes, mert egy aprócska probléma igazán nagygyá nőheti ki magát, amennyiben nem kezeled idejében. Most nincs helye a halogatásnak.

NYILAS

Nyögvenyelős napokra számíthatsz, szinte alig tudsz reggelente kikelni az ágyból. Ám a környezetedből rengeteg energiát nyerhetsz, úgyhogy figyelj nagyon a társaidra. Kissé eltúntél mostanában a barátaid elől. Szerencsére nem feledkeztek meg rólad. Sőt, nagyon is kíváncsiak rád. Csupán annyi a teendőd, hogy felvedd velük a kapcsolatot.

BAK

Magával ragad egy igen erős kreatív hullám, és el sem enged egész héten. Néhány ismerősöd kissé furán tekinthet emiatt rád, de rájuk se ránts, élvezd a pillanatot! Bár szíved szerint minden időd a szórakozásnak szentelnéd, akad egy-két fontosabb teendő, amire figyelmet kell fordítanod. Tartsd szem előtt a kötelességeidet!

VÍZÖNTŐ

Igen energikus vagy a napokban. Tettvágyadnak és gyors problémamegoldó képességednek köszönhetően jó példát mutatsz mások előtt. Igyekezz jobban spórolni, mert ha nem vigyázol kicsit jobban, és továbbra is szórod a pénzt, hamarosan nem lesz semmid!

HALAK

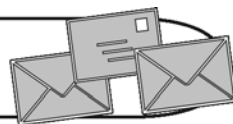
Újdonságra szomjazol, legyen az néhány új ruhadarab vagy egy új hobbi. Teljesen felfrissít, ha feltérképezed a lehetőségeidet, és azonnal bele is ásood magad a dologba. Ellenállhatatlan késztetést érzel arra, hogy mások segítségére legyél. Nem kell feltétlenül nagy dolgokra gondolni, már egy kedves szóval is csodákat tehetsz.

Szeptember 21-én, szombaton 19 álmos nyolcadikos állodgált a Shorgosi vasútállomáson. Amikor megérkezett a vonat, három tanár kíséretében felszálltunk rá, és kezdetét vette a szegedi kirándulás.

Az állomásról indulva bejártuk a városközpontot. Először az I. világháborúban elesett szegediek tiszteletére emelt monumentális emlékművet, a Hősök kapuját csodáltuk meg. Rövid séta után megérkeztünk a Dóm térre. Végigmentünk a kerengőn, ahol híres emberek mellszobrai vannak kiállítva. Amikor kiértünk a kerengőből, megláttuk a Fogadalmi templomot, a dómot. Mindenkinek elakadt a lélegzete a hatalmas és gazdagon díszített székesegyház láttán. Pompás látvány volt, ahogy a délelőtti nap fénye megcsillant a szobrokon és a vízköpőkön. Szerencsére nyitva volt a nyugati oldalajtó, így be tudtunk menni. Ezelőtt még sosem jártam bent a dómban, és bevallom, nagyobbra és különlegesebbre számítottam. Ennek ellenére nagyon szép volt a rózsablakokon betörő napfény, és megnyugtató volt a templomokra jellemző fenséges csend. Ezután átballagtunk a Somogyi Könyvtárba, ahol régi, a könyvnyomtatás hajnalából származó könyvek voltak kiállítva az előtérben. Nagyon érdekesek voltak, de én, mint könyvszerető ember, gyakran tekingettem sóhajtozva a könyvtár belseje felé, ahol roskadásig megrakott könyvespolcok várták az olvasni vágyókat. Hamar továbbindultunk fő úti célunk-

MIZUJS?

Szegeden jártunk

hoz, a Fekete-házhoz. Két kiállítást néztünk meg: a váci múmiákat és az Örkény Istvánról szóló kiállítást. A tárlatvezető először a múmiákat mutatta meg nekünk. A mumifikálódott testeket a múlt század 90-es éveiben találták meg Vácon. Építőmunkások bukkantak rá a 18., 19. századi temetőre. A régészek legnagyobb meglepetésére a koporsókban nem elporladt maradványokat, hanem felismerhető, mumifikálódott testeket találtak. A tudósok a modern műszerek és a régi egyházi anyakönyvek segítségével azonosították a holttesteket. Most a kiállítás körbejár az országban, így mindenki megismerheti a múmiák titkait. Megdöbbentő és megrendítő volt látni a sokszor tragikus emberi sorsokat. Volt például egy apáca, akinek kivették a szívét, egy fiatal fiú, aki nyomorékként élt, és tébécében halt meg, és egy anya, akit a gyermekével együtt temettek el. Ezután beleszóppontunk egy egész más tárlat, az Örkény-kiállítás világába. Itt minden dobozokból készült. Mindent meg lehetett fogni, forgatni, rakosgatni, és mindenhol Örkény abszurd és groteszk egypercesei vettek körül bennünket. Olyan érdekes tényeket tudtunk meg az íróról, amelyekre soha nem gondoltunk volna. Például azt, hogy Örkény hetedikben megbukott magyarból.

A sok új benyomás utána lazításképpen végigsétáltunk a Kársz utcán, és beültünk egy cukrászdába, ahol isteni finom sütit ettünk. Miután megpihentünk, elmentünk a Szent István téri víztoronyhoz. Mire felértünk a tetejére, úgy kifáradtunk, mintha hegyet másztunk volna. De az élénk táruló látványért megérte. Madártárlatból láttuk a várost. A dóm, amelynek a nap elején alig láttuk a tetejét, most alig tűnt nagyobbobbnak, mint egy teraszal eleme. Kétségkívül ez volt a nap csúcspontja (szó szerint és képletesen is). Mire mindenki leért a víztoronyból, már késésben voltunk, ezért sietve gyalogoltunk a vasútállomás felé a Tisza partján. Szerencsére időben odaértünk, és kifulladásra huppantunk le az ülésekre a vonaton.

Azt hiszem, az egész csapat nevében mondhatom, hogy rengeteg élménnyel gazdagodtunk, és olyan helyeket láttunk, amilyeneket még soha. Külön köszönet ezért a napért Herédi Károly tanár úrnak, aki ezt az egészet megszervezte. Reméljük, máskor is lesz ideje és energiája arra, hogy ilyen kirándulásokat szervezzen a tanítványainak.

Varga Anikó, 8.2
Október 10. iskola, Horgos

Egy nap a játék jegyében

Pénteken, október 11-én a budapesti Tehetségsegítő Tanács képviselői és tanítványai vendégeskedtek a csantavéri Hunyadi János Általános Iskolában.

Az iskola ebédlője interaktív teremmé alakult, ugyanis csupa játék és ismerkedés folyt mindenütt.

A délelőtti folyamán a vendég gyerekek tanították diákjainkat különféle fejlesztő jellegű táblás játékokra. A tanulók játszva ismerkedtek, tapasztalatot gyűjtöttek sorstársaiktól. Később a házigazda diákok tanították vendégeiket, majd sakkvetélkedőn mérték össze tudásukat. A játék végén tehetségfát készítettek, melyre minden tanuló egy levelet ragasztott, mintegy prezentálva a többieknek tehetségterületét.

Délután a vendég tanárok továbbképzést tartottak iskolánk tanárainak a sajátos nevelési igényű tanulókkal folyó munkáról. Kitértek a játék szerepére az oktatásban, illetve a csoportmunka és individuális munka szerepére a csapatzellelem kiépítésének érdekében.

A képzés keretein belül módunkban állt csoportmunkában dolgozni, azaz a gyakorlatban is megtapasztalni a hallottakat.

Eközben a hazai és vendég gyerekek iskolánk tornatermében szórakoztak, színdarabokat nézhettek meg, majd az egész közönséget megmozgató táncba fogtak Utcai Róbert atyával.

A diákok roppant élvezték a mulatságot, a tanárok pedig építő jellegű tudásra, tapasztalatokra tehetek szert. Reméljük máskor is adódik hasonló alkalom.

H. J.

Mennyire bízhat a barátnődben?

**Méltó a bizalmadra, vagy nem sokra becsüli a barátságokat?
Add össze az igaz állítások pontszámait, és megtudod!**

1. A megismerkedésetek első pillanatától fogva barátnők vagytok. (+3)
2. Fokozatosan alakult ki köztetek a bizalom, sokat tettetek azért, hogy barátok legyetek. (+5)
3. Bármikor nyugodtan kettesben hagyhatod a fiúddal, soha nem vetne rá szemet. (+7)
4. Előfordul, hogy inkább más barátnőivel találkozik, velük megy bulizni, és téged nem hív. (-3)
5. Ha kapna ajándékba egy pólót, ami neki szűk, de éppen a te méreted, akkor neked adná. (+4)
6. Mindig kifaggat arról, ki tetszik neked, és ezeknek a fiúknak ő is igyekszik a közelébe férközni. (-3)
7. Cikiznek az osztályban – ő biztosan kiáll melletted, megvéd, visszaszól a röhögőknek. (+4)
8. Szuper cuccokban jár, de neked nem árulja el, hol veszi őket. (-3)
9. Vigyáznod kell, mit mondasz neki az ismerőseitekről, mert néha épp az érintettől hallod vissza. (-5)
10. Ha ő jobban áll valamelyik tantárgyból, mindig számíthatsz a segítségére. (+3)
11. Néha nem veszi fel a mobilját, akkor sem, ha sms-t küldesz neki, hogy fontos lenne. (-5)
12. Hívhatod, ha baj van, akár éjszaka is, sohasem utasít el, mindig visszahív. (+6)
13. Előfordult, hogy hazudott neked, és ezt mástól tudtad meg. (-6)
14. Ha tud egy jó buliról, szól neked, nehogy kimaradj belőle. (+3)
15. Gyakran indok nélkül lemondja a találkozóitokat. (-3)
16. Ha a pároddal vagy, sokszor tart veletek. Ilyenkor mindig szép cuccokban van. (-7)

Értékelés

**+20 és +35 pont között:
Igaz barát**

Ugye nem is kételkedtél benne igazán? Ő biztosan méltó a bizalmadra. Ügyelj arra, hogy megőrizd a barátságokat. Ő az, aki inkább leharapná a nyelvét, mint hogy akár a legkisebb titkodat is kifecsegye. Ha neked fáj valami, az neki is fáj. Ritka kincs van a kezdedben, vigyázz rá: ilyen barátnő nem terem minden bokorban.

Tipp: Lepd meg őt valamivel, csak úgy, minden különösebb alkalom nélkül, hogy érezze: szereted őt, fontos neked.

**+6 és +19 pont között:
Inkább csak haver**

Elképzelhető, hogy inkább csak haverok maradtok. Ez a kapcsolat nem reménytelen – de azért ne tedd tűzbe érte a kezdet. Néha fontosnak tűnsz számára, de ez nincs mindig így. Ha nem figyel rád, ha nem áll ki melletted, az jelentheti azt, hogy ő nem akar barátságot. Ha megbánt, azt mindig jelezd neki.

Tipp: Légy nyitott, de kritikus. Figyeld a jeleket, így majd el tudod dönteni, hogy kiből bízhat meg, ki az, aki igazi barát. Légy nyitott mások felé is, ne csak ő legyen körülötted!

**-35 és +5 pont között:
Nem nevezhető barátnak**

Ahogy ez a lány viselkedik veled, az nem utal baráti érzelmekre. Ne reménykedj semmi jóban. Többé ne oszd meg vele a titkaidat, mert csak bajod lesz belőle. Egy barátságban az a minimum, hogy nyugodtan megbízhasd a másikat. Ahol ez nem valósul meg, az már nem is barátság – nyugodtan vess véget neki.

Tipp: Nézz körül! Sok olyan lány van, aki szívesen barátkozna veled – engeddd őket közelebb magadhoz.

„Kedves Bizalmas sorok!

Én egy 11 éves lány vagyok. Van egy barátnőm, de az agyamra megy. Pontosabban: kihasznál, idegesít, és még csipog is, mintha meg lenne veszve. Nem tudom, hogy mondjam el neki, hogy idegesít! Kérlek, segíts, adj valamilyen ötletet!

Válasz:

Kedves Könyvmoly!

Tudnod kell, hogy a barátság és az élet sok területének termőtalaja az elfogadás. Jó lenne, ha el tudnánk fogadni egymást olyanok, amilyenek vagyunk, „szőröstül, bőrostül”. Sajnos vannak olyan időszakok az életben, amikor nagyon nehéz ezt elérni. Ilyen a serdülőkor is, amikor egyik lábbal még a gyermekkorban vagyunk, a másikkal pedig a felnőttkor felé lépünk. Van, aki gyorsabban halad ezen az úton, van akinél ez lassúbb folyamat. Nincs két egyforma ember.

Azt kellene átgondolnod, hogy egész lényében idegesít-e a barátnőd. Már hosszabb ideje nem érzed magad jól a társaságában; jól érzed magad olyankor, amikor nem találkoztok, nincs a közeledben stb. Ha egészében „idegesít”, akkor jobb, ha kicsit ritkábban találkoztok, mind a ketten bővítitek a barátaitok körét, az idő pedig majd megmondja, hogy hogyan fejeződik be a barátságotok. Ha viszont csak a „kihasználás” és a „csipogás” okoz neked gondot, arra az őszinte beszélgetés a gyógyír, amikor mind a ketten elmondjátok egymásnak, hogy mi az, ami zavar a másikinál, ugyanakkor nem kell elfelejtenetek azt sem, hogy mi az, amit kedveltek egymásnál, amiért jó egymással barátkozni.

Ha mégis úgy döntesz, nyíltan közlöd a barátnőddel, hogy „idegesít”, tartsd szem előtt, hogy konkrét tettek, magatartás, tulajdonságok legyenek azok, amiket idegesítőeknek nevezel, és nem egészében a barátnő személyisége. Mindez azért fontos, hogy a köztetek lévő kapcsolat ne szakadjon meg örökre, és a köztetek lévő valamikori „baráti szeretet” a harag és a megbántottság útján ne csapjon át gyűlöletbe, mint ahogy az már sokszor meg is történt, mély nyomot hagyva a lelkekben, megkeserítve a volt barátnók, barátok egész életét, többi kapcsolatait.

„Kedves Bizalmas sorok!

Tizenkét éves, kitűnően tanuló lány vagyok, aki-vel eddig semmilyen gond sem volt. De nekem mégis van gondom. Az én gondom, az anyukám, pontosabban az, hogy rettentően aggódik a biztonságom miatt. Az idén nyáron volt először, hogy a barátnőimmel elengedtem a medencére fürdeni. Azonban mindent tudni akar, be kell számolnom hova megyek, mikor jövök, kivel leszek, ami engem nagyon idegesít. Tudom, hogy engem félt, hogy csak a javamat akarja, de emiatt nagyon boldogtalan vagyok. Rossz érzés fog el, hogy nem bízok bennem, azt gondolja, hogy én is hülyeségeket fogok csinálni,

mint egyesek az osztályomból. Mit tegyek, hogy anyukám lazítson egy kicsit, és egy kicsit több szabadságot adjon?! Kérlek, segíts!

XXXX”

Válasz:

Kedves Boldogtalan!

A te anyukád és a szülők legnagyobb része gondot visel gyermekéről. Tulajdonképpen, akkor kellene valóban aggódnod, ha nem érdeklődne, hogy hol, kivel és merre jársz, ha mindegy lenne neki, hogy mi történik veled, mert az azt jelenté, hogy nem szeret, nem figyel rád, nem ad a biztonságodra, jólétedre. A szülők legtöbbször azért akar mindent tudni a gyermekéről, mert tisztában van vele, milyen veszélyek leselkednek rá, különösen ha nagyvárosban élnek, de ugyanilyen veszélyek leselkednek mindenhol. Az anyukád szemében te még az ő „kicsi lánya vagy”, akit meg kellett védenie. Ahogy múlik az idő, anyu növekedni és érni fog, egy kis időre van szüksége, hogy elérje a „serdülő anyuka” szintet. Ha te továbbra is megbízható leszel, a megbeszélte időben érsz haza, megmondod neki, hogy hova mégy és kivel találkozol, tehát biztonságban tudhat, bízhat benned, biztos, hogy mind többször és többször fog elengedni a barátaiddal, ha erre kéred. Ha látja, hogy rendben van minden, nem akarsz túljárni az eszén, betartod a megbeszélteket, bízhat benned, több lehetőséged lesz az önállóságra is.

„Kedves Bizi!

Tizennégy éves vagyok, és nem járok senkivel sem. Nem tudom, mit történt, de amióta megkezdődött a sulis, már 9 fiú kérdezte meg tőlem, hogy akarok-e vele járni. A nyáron ért véget a kapcsolatam a fiúmmal, akivel egy évig együtt voltam. Azért nem tudok mit mondani, hogyan elutasítani a fiúkat, mert tudom, milyen érzés volt, amikor engem a fiú, akibe szerelmes voltam, elutasított. Nem szeretném elveszíteni őket, mint barátokat. Mit tegyek?

V. I. P.”

Válasz:

Kedves Tanácstalan!

Sajnos az elutasítás soha nem lehet szép és könnyű, mindenféleképpen fájó dolog. De ha azt akarod, hogy az életed egyszerű legyen, és a lelkiismereted is rendben legyen, legyél velük őszinte, és mond meg nekik nyíltan, hogy nem vagy beléjük szerelmes, és csak barátok lehettek, most egy ideig senkivel sem szeretnél járni. Ennyit kell tenned. Lesz, akinek kellemetlen időszaka lesz emiatt, amit nem lehet elkerülni, de lesz, aki könnyedén tovább áll, és másik szimpátiát keres magának. Hidd el, sokkal nagyobb kárt okoznál, ha hitegetnéd a fiúkat, vagy csupán sajnálatból érzelmek nélküli kapcsolatba keverednél valamelyikkel.

Divatos hajfonatok minden alkalomra

Először ránézésre bonyolult lehet egy fonást elkészíteni, de némi gyakorlással ez a technika is könnyen elsajátítható. Később már csak a fantáziád szabhat határt!

Hármas fonás

A hagyományos fonás nagyon egyszerűen kivitelezhető:

Válaszd a hajad három egyenlő részre. Az egyik szélső tincset tedd a másik két tincs közé. Így haladj szépen addig, míg a hajad végére nem érsz. Ha végeztél a fonással, gumizz be a tincs végét.

Parkettafonás

Ez a fonásfajta picit bonyolultabb, mint az előző, de ha magadnak első néhány alkalomra nem is sikerül, a barátnőddel karöltve egymás frizuráját gyorsan elkészíthetitek.

– Nem az egész hajad kell befognod, hanem először felül válaszd le a szálak egyharmad részét, először csak ezzel kell dolgoznod.

– Ezt a kis hajrészt is válaszd három egyenlő részre.

– Ugyanúgy kell elkezdni a fonást, mint sima fonás esetén: az egyik szélső tincset tedd a másik két tincs közé, majd a másik oldalon lévő tinnccsel is tégy ugyanígy.

– A sima fonás szerint most az a tincs következne, melyet először tettél át, ám most

ehhez a tincshez fogj hozzá egy kis hajad oldalról vagy alulról a szabadon lógó szálakból. Ha hozzáfogtad, tedd szintén a másik két tincs közé. Ezt folytatd, amíg végig nem érsz.

– Ha végigértél, vagy már elfogytak a szabadon lógó szálak, és még nincs vége

a fonásnak, a többi részt egyszerűen fond össze, mintha hármast fonás lenne.

Halszálla fonás

A másik két fonással ellentétben itt nem három, hanem csak két fő tinnccsel kell dolgoznod.

– Gumizz össze a hajad a tarkódnál egy egyszerű copfba.

– Válaszd a hajad két egyenlő részre.

– Az egyik tincs külső részéről válaszd le egy kis tincset, és ezt tedd át a másik nagy hajrész belső részére. A másik tinnccsel tégy hasonlóképpen.

– Haladj így tovább, míg a szálak végére nem érsz, majd egy hajgumival gumizz be.

Variáld a fonást

Mindhárom fonási fajtát rengeteg módon lehet variálni. A sima hármast fonást a hajad aljára, fonhatod a tarkód jobb vagy bal oldalára, sőt az összegumizott lófarkat is befonhatod. A parkettafonást fonhatod kettőbe, keresztbe az egész hajrészen, végigfona a homlokodon, mint egy hajpántot, alulról felfelé fonva. A halszálla fonást készítheted szintén lófarokból, a tarkód közepére fonva, vagy akár valamelyik oldalra is. Feldobhatod a fonatot különleges hajgumikkal vagy díszes csatokkal és hajba való kiegészítővel.

Mit kell tudnod a rémálmokról?

Előfordul, hogy rémálmaid vannak? Most megtudhatod, mi okozza őket, és hogyan válhatnak akár hasznodra is.

Mindenkinek vannak rémálmai, és ezek gyakorisága személyenként igen változó. Bár a kisgyermeknek elég gyakran álmognak rosszat, a felnőttek 5–10 százalékának is legálább egyszer egy hónapban van rémálma.

A rémálmok fajtái

A rémálmok során különböző felkavaró érzelmeken esünk át. Az álmodó érezhet dühöt, büntudatot, szomorúságot, illetve a leggyakrabban előforduló érzelmek a félelem és a szorongás.

A rémálmoknak különböző történeteik lehetnek, melyek személyenként és idővel egyaránt változhatnak. Talán a leggyakoribb rémálom, ha az álmodót követik vagy kergetik, de számtalan más történet lehetséges. Az álmodó: elveszett vagy csapdába esett, leesik valahonnan, elkísér valahonnan, elbukik egy vizsgán, betegeskedik vagy haladoklik, nem tud mozogni, meztelen vagy nem megfelelően öltözött stb.

Mi okozza a rémálmokat?

A hétköznapi felkavaró eseményei rémálmokká változtathatják álmainkat. A rémálmok szolgálhatják a hétköznapi feszültségeink oldását, feldolgozását. Ilyen feszültségek adódhatnak családi konfliktusokból, iskolai nehézségekből, a sport vagy az iskolai feladatok által okozott stresszből. Néha a személy életében fellépő meghatározó változások – költözés, egy közeli személy betegsége vagy halála – is rémálmokhoz vezethetnek. Természetesen a lefekvés előtt látott horrorfilmek és az elolvasott ijesztő történetek is rémálmokat eredményezhetnek. Kialakulásuk egészségügyi

állapotodtól is függhet, pl. ha magas lázad van, akkor megnő a rémálmok előfordulásának valószínűsége. És sajnos az is meglehet, hogy rémálmodnak semmi alapja nincs.

Mit tehetsz a rémálmaiddal?

Akár hiszed, akár nem, a rémálmaink a javunkat szolgálják. Az olyan rémálmok, amelyek traumatikus élményeket ismételnék, teljesen normális pszichológiai gyógyulást tükröznek. A rémálmok gyakorisága úgy fog csökkenni, ahogy a trauma feldolgozása javul.

Ugyanúgy, mint az álmaink, a rémálmaink is segítenek megismerni önmagunkat és megérteni egyes eseményeket. Gyakorlással megtanulhatod értelmezni az álmok szimbolikus nyelvét. Ha rémálmaid nagyon megviselnek, sokat segít, ha leírod vagy lerajzolod a történeteket és a velük kapcsolatos érzéseidet. Próbáld meg elképzelni az álmodást egy kellemesebb befejezést.

Ha rémálmaid hetekig nem enyhülnek, újra és újra ismétlődnek, érdemes szakembertől segítséget kérned.

Ha a Kis-Ázsiai Göreméből dél felé vesszük az irányt, meglátogathatjuk Kappadókia egyik legjelentősebb föld alatti városát, túrázhatunk a fantasztikus Ihlara-völgyben, majd megtekinthetünk egy nagy sziklatemplomot és az azt körülvevő üregrendszert.

Elsőként Göre településen álljunk meg körülnézni. A kopár hegyoldalra felkúszó városka igazi keleti hangulatot áraszt, minarettekkel, jellegzetes épületekkel. A látogatás élményét a hagyományos ruhákat viselő helyi kereskedők és családtagjaik teszik teljessé.

Bő 15 kilométer utazást követően megérkezünk Kaymakliba. Hamisítatlan török bazar fogad bennünket, de most nem az alkudozás a fő célunk, hanem a gigantikus föld alatti város megtekintése. A település keleti végén, a várhegy alatt húzódó labirintust a perzsa-arab invázió idején, a 6–10. század között alakították ki a könnyen faragható szikla belsejében. Az egykor több ezer ember számára lakóhelyet biztosító üregrendszer kiterjedése 2,5 négyzetkilométer: lakószobák, konyhák, tárolóhelyiségek sokasága, egymás mellett-alatt-fölött, 7-8 szinten.

A túra Ihlara településen ér véget, mely olyan, mint egy Csontváry-festmény. Érdekes a főtéren, Atatürk szobra közelében egy pohár török tea mellett szemlélni a helyiek nyugodt élettempóját. A törököknél egyébként úgy készül a tea, hogy egy jó maréknyi tealevelet leforráznak kb. két deci lobogó forró vízzel, hagyják vagy tíz percig állni, majd átszűrik egy olyan üvegbögrébe, mely legalább félig van kristálycukorral. Nem kevergetik, hanem egy-két óra alatt leszűr-csölgetik a feketekávé-színű, rendkívül édes, ám meglepően finom lét, közben főznek egy újabb adag teát, és a megmaradt cukorra (szinte mind meg van még!) rászűrik. És így estig, addigra a cukor is elfogy a bögréből...

Kappadókia jellegzetes természeti képződményei a tündérmérményeknek nevezett sziklatornyok. Az oszlop formájú alakzatok a laza szerkezetű felszín lepusztulásával jöttek létre. Minden tündérmérmény felső részén egy nagyobb szilárdságú, szélnek-víznek-fagynak jobban ellenálló kötömb

Tündérmérmények, kézművesek, sziklabarlangok

Kappadókia, Törökország

található, ez akadályozza meg az alatta levő laza szerkezetű vulkáni tufa lepusztulását – hazánkban a Kurşumlıja közelében található Đavolja varoš is hasonló alapon keletkezett. A kőtornyok mellett különféle alakzatok is kialakulhatnak, többek között például a kedvelt fotótémának számító teve alakú szikla.

A tündérmérmények megtekintése után a Zelve-völgy irányába haladunk tovább. A völgy három részre tagolódik, melyeket egymástól újszerűen benyúló magaslatok választanak el egymástól. A mai felszín a már megismert laza vulkáni kőzetten jött létre, az erózió következtében. A völgyekben és a sziklák belsejében lakóüregek, templomok láthatók, melyeket hihetetlen méretű folyosóhálozat köt össze. A túrát a völgyben kezdjük, egyelőre „kívülről” szemlélve a sárgás, szürkés, pirosas színű hegyoldalakat és az üregeket. Majd betérünk az egyik sziklaüregbe, hogy a hegy belsejében folytassuk utunkat. Kisebbszámú teremben, kacskaringós, koromsötét folyosókon haladunk, mígnem megérkezünk a hegyen át a szomszédos völgybe, ahol ismét fantasztikus látvány tárul elénk.

Elgondolkodtató, hogy miközben „ná-lunk, Európában” gyakran belépőjegy ellenében tekinthetők meg a nem ritkán csak szakértők számára értelmezhető romok vagy alapfalmaradványok, addig az itteni, hihetetlen épségben megmaradt, 6–10. századi alkotások szabadon látogathatók. A túra közben, ahol észreveszünk egy-egy üreget a sziklában, érdemes bekukkantanunk, mert nagy valószínűséggel egy gaz-

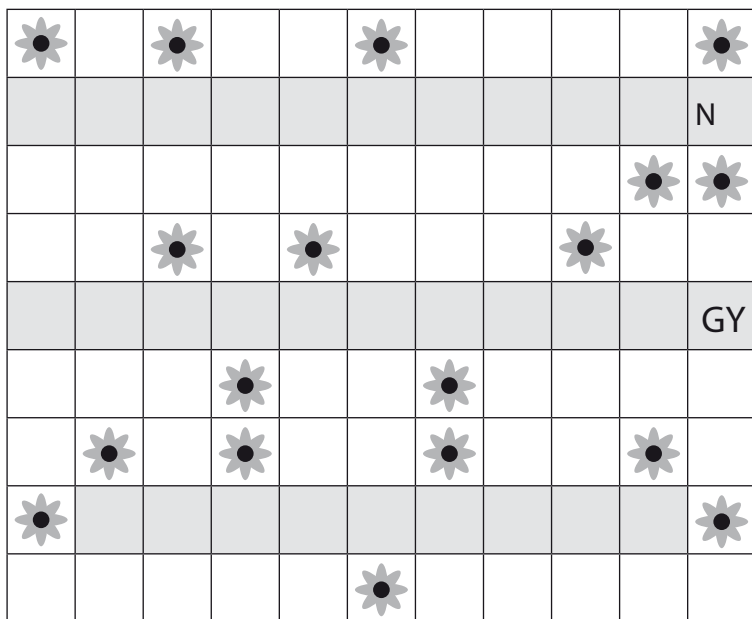
dagon díszített templomot vehetünk szemügyre odabent.

Az országrész a természeti képződmények, föld alatti labirintusrendszerek mellett kézműves hagyományairól is nevezetes. A területen fellelhető terrakotta-alapanyag és sokféle ásvány szép használati tárgyak, edények, vázák, valamint színes csempék készítését teszi lehetővé. Sajnos egyre több a turistáknak szánt „tömögáru”, a termelés nagyüzemi módszerekkel történik, egyre nehezebb fellelni az igazi, hagyományos értékeket. A kerámia-tárgyak mellett a keleti csecsebecsék, ékszerek, kincsesdobozkák között kutakodva figyelemre méltó mesterműveket találhatunk.

Kappadókiai utazásunk mintegy megkoronázásaként, az országrész jelképévé vált településre látogatunk. A korábban már felkeresett Göreme szomszédságában elhelyezkedő Uchisar erődítményre emlékeztető sziklatorony körül terül el. Ahogy már hozzászokhattunk, természetesen az itteni sziklacsúcsot is keresztül-kasul lyuggatták az évszázadok alatt, a településről ezen a föld alatti üregrendszeren át juthatunk a „fellegvárba”, ahonnét remek panoráma tárul elénk. A város utcái hamisítatlan keleti hangulatot árasztanak, a kereskedőknél kézműves alkotásokra alkudozhatunk, a szabadtéri teázók egyikében kipróbálhatjuk a vízpipázást, almateát kortyolgathatunk, és előfordulhat az is, hogy pár méterre tőlünk egy helyi muzsikuss játszik pengetős hangszerén, csak nekünk...

K. A.

TARKA OLDAL

Berakós rejtvény

- Mi a különbség a Pekingben talált emberi csontváz és a mellett fekvő agyagedény között?

- ...

A választ megtudod, ha berakod a szavakat, betűhalmazokat a rejtvényrácsba.

Kétbetűsek: AZ, AR, EE, EP, KR, MI, MO, NU, RS, VE, ZA, ZN.

Hárombetűsek: ORO, PIF, SZŐ, VUI, ZEG.

Négybetűsek: AGYAR, ÉRGA, KESE.

Ötbetűsek: EKÉZŐ, EMMÁD, KAZAL, NOKIA, KIJUT, KRAUL, ŐRIZÉ.

Hatbetűsek: FELSÍR, SÁRMOS.

Hétbetűs: HEVERNI.

Kilencbetűsek: ÁLOMFEJTŐ, ESTITÉMÁK.

Betűrejtvények

1

T	
ÁRI	(SZ)
A	

 2

Z	M
E	TE

 3

X	K
	AM

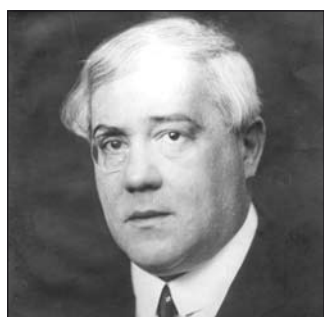
 4

D
P

Skandináv rejtvény (31.)

Százharmincöt éve született az a magyar író, akinek műveiből már 1921-ben filmet forgattak Hollywoodban.

Rejtvényünkben a neve és két művének címe található.

	TAR	▼	KERESZT-FELIRAT	▼	TISZTIVISÉLŐ	▼	NŐI NÉV	MEDÚZA	GERSLIBEN	ELORÓZ	99	▼	◆
	MÁLTA	▼	51	▼	LEVEGŐ	▼		EGYNEMŰI	VAN	PÁRATLAN	N. K. M.	▼	A
	DEŁ- EURÓPAI	▶											PORTU- GÁLIA
	HEGYSÉG	▶											DEHOGY
	ÉJFÉL ELŐTT	▶	LITERATÚRA	▶									50
◆	I	▼	SAJÁT	▶	FIATALOS	FÉL		NYILVÁN- TARTOTT	ÉNEK	SZERB	EME	▼	JÖKEDVŐEN
	KABÁT BETŰI	▼	KEZÜLÉGE	▶	KÖSZÖNÉS	KÖRÖ		TÉNY	BETŰI	IGEN			
	MAGAM	▼	MESSZIRE	▶		ANGYAL- RANG	TALÁLKA						
LASSÍTÁS	▼						(ÉK. H.)						
	SZEDI	▶					ŐRÍÁS- KÍGYÓ						
	A LÁBÁT	▶		BÁCSKAI	▶								Í. T.
	BÁNAT	▶		VÁROS	▶								
		▶		FOLYADÉK	▶								
		▶	BŐR	▶				ADY ENDRE					
		▶	JAPÁN	▶	ILYEN			KÉN		ELY!	G. C.		
		▶		▶	KÖLTÉSZEZET						BELGIUM		
		▶		▶	IS VAN								
		▶		▶	FÉL ŐT								
◆	K	▶											AN
		▶											N

Keresztszavak

	S	M	P						
	Z	E	E						
	Ü	G	R						
C	S	E			L	G	E	T	
M	E	L		G		V	A	N	
S	Z	I	T			Ö	T	Ő	
	E	H	E						
	L	Ú	D						
	Ő	S	Ő						

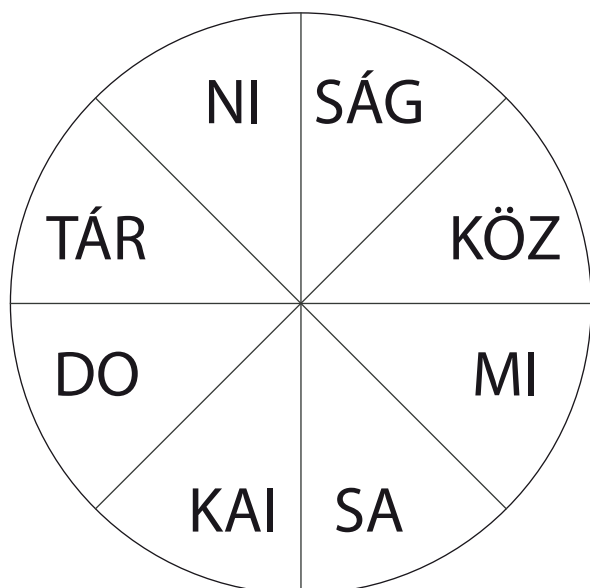
Pótold a hiányzó betűket vízszintesen és függőlegesen úgy, hogy értelmes szavakat kapj.

Szóbetoldó

	O				I		
	L	E			A	R	
M	E	G			T	A	D
	Á	T			Á	L	
	Ü				A		

Csak egyetlen szót kell találnod, amely minden sorban az ott levő betűkkel értelmes szót alkothat.

Kerékbe törve

A szótagok a kerékküllökben minden logika nélkül helyezkednek el, neked kell őket összeraknod. Könnyítésül eláruljuk a keresett ország fővárosának nevét: Santo Domingo.

TARKA OLDAL

Kicsi sarok

Találós kitöltőcske

1				
2				
3				
4				
5				

Meghatározások:

1. Ünnepi sütemény,
2. Ivásra használjuk,
3. Nagyon fáj,
4. Ilyen állat a ló is,
5. Otthonunk.

Bárki kinyithatja, de senki be nem csukhatja. Mi az?
Ha érdekel, fejtsd meg a rejtvényt!

Lóugrásban

	1	2	3					
E	G	Ü	P	K	É	T	A	P
V	•	Z	R	•	Á	I	•	Ú
S	M	E	R	K	E	R	Ő	C

A lóugrás szabályai szerint fetsd a rejtvényt.

A 30. szám megfejtései

Berakós rejtvény

– Twist Olivér.

Betűrejtvények

1. Kinga, 2. Ilona (49 = IL), 3. Ákos, 4. Áron

Se eleje, se vége

Lovas Ildikó, Mirmics Zsuzsa

Szóbetoldó

vár

Szókerék

árvácska

Miniszudoku

4, 3, 1, 2

2, 1, 4, 3

3, 2, 1, 4

1, 4, 3, 2

Névkeresés

1. Eta, 2. Ilus, 3. Mari, 4. Ákos, 5. Gábor

A 29. skandináv rejtvény megfejtése:

AZ ADAI SZARVAS GÁBOR NAPOK

Könyvjutalmat kap:

Huszár Ádám, Csantavér

A Római Birodalom három földrészen terült el. Mindhárom földrésznek a Földközi-tenger menti területeit birtokolta, ezért joggal nevezték a rómaiak a Földközi-tengert a saját tengerüknek. A birodalom határain túl, északon, keleten és délen óriási területeken már a barbárok éltek. Európában a Rajna és a Duna képezte a határt a rómaiak és a barbár germánok között. A rómaiak századokon át harcoltak ellenük, de ugyanakkor kereskedtek is velük (prémek, borostyán stb.), tehát jól ismerték őket. A határaikon gyakran találkoztak a bátor germán harcosokkal, vagy a római városokban a germán rabszolgákkal. A germánok mind erősebb nyomást gyakoroltak a birodalom hatáira, amint az gyengülni kezdett. A rómaiak kénytelenek voltak megengedni egyes nagyobb germán népcsoportoknak, hogy a határaikon belül telepedjenek le, azzal, hogy a nekik átengedett föld fejében védjék a római határokat a fajtestvéreiktől. Róma lassan oda jutott, hogy a határait barbárok védték a

Traianus német katonákkal

barbároktól!

A 4. század második felében a Volga és a Rajna közötti hatalmas területen megmozdultak a barbár népek (a keleti gótok, a nyugati gótok, a vandálok, a longobárdok stb.). Kelet-Európában a Népek kapuján át vad pusztai népek törtek be: a hunok! Szokatlan külsejük, kegyetlenségük és viharos lovasrohamaik mozgásba hozták az egész akkori barbár világot. A hun lovashordák fergeteges támadásai elől a germán és más barbár népek egymás területein át húzódtak vissza nyugatra, a birodalom dunai hatáira. A megrémült germán törzsek fokozódó nyomása alatt Róma vékony határvédelmi vonala elpattant, mint a szappanbuborék.

Tehát megkezdődött a népek nagy vándorlása, amely a Római Birodalom széthullásához és Európa képének teljes átrendeződéséhez vezetett.

Marcus Aurelius halálával (180.) véget ért a birodalom egységének és viszonylag jó közigazgatásának a korszaka, és fiával, Com-

Alarik üdvözlése

A Nyugatrómai Birodalom bukása (476.)

modusszal megkezdődik a kavardás kora. A birodalom határain belül kétszáz esztendeig uralkodott a béke. A római történelem ez időtől kezdve meddő uralkodók bűnkronikájává változik, a határok egyre jobban letöredeznek és meghátrálnak a barbárok nyomása előtt. Csak két-három császár emelkedik ki ebből a korból. Septimius Severus császár, karthágói ember volt. A római háztartását pun nyelven vezette.

Marcus Aurelius Probus (276–288). Sirmiumban, Pannóniában született. Bár alacsony származású volt, katonai tehetsége folytán magára vonta az irányadó körök figyelmét. Tacitus halála után, 276-ban jutott trónra, és

Attila

gyökeres reformokhoz kezdett. Hozzákezdett a fenyegetett határok biztosításához. Fő céljai közé tartozott a provinciák jólétének emelése. Többek között Pannónia déli részében, a mai Szerémség területén meghonosította a szőlőt, Sirmium körül hozáfogott a mocsarak lecsapolásához. Katonái ezen felbőszülve, 282-ben megölték.

Egyes császárok említést sem érdemelnek, mert semmit sem mutattak fel.

Diocletianus (284–305) római császár Dalmáciában született 243-ban. A moesiai légiók parancsnoka, majd a császári gárda (pretoriánusok) parancsnoka, végül azok kiáltották ki császárnak. Háborút folytatott a germánok és a perzsák ellen. Mint államférfi, fontos reformokat hozott az állam érdekében. Az ő idejében még tartott a keresztények üldözése a birodalom területén. Diocletianus 21 esztendei uralkodás után lemondott a trónról.

A Diocletianus-palota

Élete utolsó éveit magánszemélyként töltötte Dalmáciában. A mai Split helyén felépített egy csodálatos monumentális palotát, amelynek külső mérete 175×215 m volt. Egyben császári székhely és katonai tábor volt. Ezt a gyönyörű palotát időszámításunk 300. esztendejében építették. A középkorban bele épült Split (Spalato) városa. A Jupiter-templom még ma is áll, átalakítva keresztény templommá.

Nagy I. Constantinus (306–337) császár 280 körül született Naisusban (a mai Niš városa). 324-től egyedül uralkodott. 313-ban elismerte a keresztény vallást a birodalomban, többet nem volt keresztényüldözés. 330-ban Rómából áttette a birodalom székhelyét Byzantiumba (a későbbi Konstantinápolyba).

A császárság felosztása

A birodalmat nem lehetett többet egy központból irányítani, ezért Theodosius császár 395-ben két részre osztotta, keletire és nyugatira. Tehát ezután két császárság alakult: Nyugatrómai Birodalom Róma, míg Keletrómai Birodalom Konstantinápoly központtal.

A Nyugatrómai Császárság bukása

A germán népek időközben elarasztották a Nyugatrómai Birodalmat. A rabszolgák és a kolonusok a germán barbárokat felszabadítottként fogadták.

A hunok ezalatt betörték a Pannon-alföldre, és itt a római világ tőszomszédságában ütöttek táborot. Innen terjesztették ki hatalmukat a germán és más barbár népekre. Az 5. század első felében a hunok felett Attila uralkodott. Rövid életű birodalma a Rajnától és a Dunától keletre egészen a Volgáig terjedt. A Keletrómai Császárságnak sikerült évi 300 kg arany hadisarc fizetésével megvásárolni Attilától a békét. A Nyugatrómai Császárság is megkísérelte Attilától megvásárolni a békét, de nem tudtak összeszedni annyi aranyat, hogy megfizessék. Attila erre a nyugati birodalomra zúdította a barbár népek tarkabarka hadait. A Balkántól egészen Galliáig rabolt, pusztított, majd Itáliába is betört. Attilát Isten ostorának nevezték. Azért nevezték így, mert úgy gondolták, hogy az Isten rajta keresztül szolgálat igazságot, vele büntetett Rómát mindazokért a bűnökért, amelyeket a múltban elkövettek.

Attila 453-ban váratlanul elhunyt, halála után a germánok és a többi barbár népek felázadtak és elűzték a hunokat, vissza keletre, azokra a sztyepékre, ahonnan jöttek. Ez azonban nem mentette meg a nyugati birodalmat: minden római tartományban a germánok telepedtek meg, és magát Itáliát és Rómát is a germánok szállták meg.

476-ban az utolsó nyugatrómai császárt: Romulus Augustulust, a nyugati gótok királya, Odovacar megfosztotta a trónjától és címétől. Mivel új császárt nem ültettek trónra, így ezt az évet tekintik a Nyugatrómai Birodalom bukása évének. Ezzel az évvel befejeződött az ókor.

Összeállította: Uri Ferenc történész

Nagyon finom, sózva az egyik legjobb rágcáslivaló. Különleges keleti édes-ségeket alkotóeleme, és a pisztáciafagyi sem megvetendő. Zöld színével reszeléke különösen szép díszítése lehet süteményeknek és más édességeknek.

Miért jó?

Azt valamennyien tudjuk, hogy a pisztácia nagyon finom, jó szemelgetni a felnyíló héjából előbukkanó magokat. Arra kevesebben gondolnak, hogy fogyasztása közben szívük, ereik védelmében tesznek valami nagyon fontosat. Ez az apró mag ugyanis rendkívül gazdag a legegészségesebb zsírsavakban. Összetevői csökkentik a vér káros koleszterinszintjét.

Fontos ásványi anyagok vannak benne, így fogyasztása hozzásegít a szervezet kálium-, mangán-, réz-, magnézium-, kalcium-, cink-, vas- és szelénszükségletének biztosí-

tásához. Többfajta B-vitaminnak, folsavnak és az antioxidáns hatású E-vitaminnak is gazdag forrása. Ez utóbbi, zsírban oldódó vitamin jót tesz a bőrnek, a nyálkahártyának, erősíti az immunrendszert. Akár egy márknyi pisztácia fedezheti a felsoroltakból a napi szükségletet!

Hogyan fogyasszuk?

Minden egészségvédő és egyéb jó tulajdonsága mellett azt is figyelembe kell venni, hogy a pisztácia energiatartalma igen magas, ezért túl nagy mennyiségben nem tanácsos fogyasztani, mert az felérne egy hizókúrával. Abból azonban semmi baj nem lehet, ha 8-10 szemet naponta rendszeresen elrágcsálsz belőle. Sózva, pirítva szokták kínálni, de lehet kapni sótlan csomagolásban is, ha lehet, okosabb ezt választani. A pisztácia nagy arányban tartalmaz olajat, így többek között pisztáciaolaj is készülhet belőle. Ezt az aromás olajat főzéshez, salátákhoz használhatjuk.

Tippek, tanácsok

Vásárláskor érdemes megfigyelni, mennyire van felnyílva a pisztácia héja, ugyanis ezek a legérettebbek. Zárt dobozban, hűvös, száraz helyen akár hónapokig eláll.

A sótlan, tisztított pisztáciát számtalan módon felhasználhatjuk. Összetörve, diódarálón aprítva gyümölcskenyerek, muffinok hozzávalójaként szerepelhet. Más gyümölcskészítményeket, salátákat is gazdagíthatunk vele. Süteményeknek is jó ízt adhat. Krémlevesekbe szórva, öröve hús, hal panírozásához is ajánlják az ínycselek. A pisztáciaolajat felhasználják a kozmetikában is, mivel hidratálja a bőrt.

Érdekességek

A pisztáciafa igen hosszú életű, akár több száz évig élhet. A pisztácia termését már az ókori birodalmak nagy uralkodói is kedvelték, királyi eledelnek tartották, fogyasztása kiváltságnak számított.

A hideg idő közeledtével az itt maradt madarak kevesebb ételhez jutnak, mint nyáron. Ilyenkor eleve több táplálékra van szükségük az életben maradáshoz, ezért is jól teszed, ha gondolsz rájuk, és étellel segíted őket.

Legegyszerűbb

Ha nem akarsz a madáretető elkészítésével vagy beszerzésével bajlódni, a legegyszerűbb, ha az ablakpárkányra szórsz nekik magokat és morzsákat.

Másik egyszerű megoldás, ha egy fatörzsre polcot rögzítesz, és erre szórod a magokat. Elkészítése nagyon egyszerű, egy kis lécs, fűrész, szeg és kalapács szükséges hozzá. Egészen biztosan hálásak lesznek érte, és hamar odaszoknak majd.

Műanyag palack

Újrahasznosításnak is kiváló, ha kiürült műanyag üvegből készítesz etetőt. Vágj nyílást rá, a vágás helyét reszeld le, nehogy megsértse a madarak lábát. Akaszd egy ágra. Kis lábtartót is tehetsz bele: egy hurkapálcát keresztben szúrj át az üvegen.

Tippek madáretetéshez

Papírdoboz

Egy egyszerű, régi papírdobozt is felhasználhatsz: nyitott felével felfelé tedd ki a párkányra vagy egy vízszintes részre, műanyagból pedig tegyél egy sátor alakú tetőt rá. Az alját erősítsd meg kartonnal, műanyag lappal vagy falemezzel.

Felhasználhatod egy gyümölcslé dobozát is, ebben az esetben nem kell tetőről gondoskodnod.

Kosár

Fedett teraszra tehetsz fedetlen madáretetőt is, például egy már nem használt fonnott kosarat. Figyelj a megfelelő rögzítésre, hogy lehetőleg ne boruljon ki a tartalma, és mindenképpen tedd szélvédett helyre.

A madáretető tartalma

A legjobb, ha a madáretetőbe olajos magvakat teszel, például napraforgómagot vagy tökmagot. Ha étkezés után maradt szalonna, akkor ennek a bőrét vagy a zsíros részét is nyugodtan kiteheted, a madaraknak szüksége lesz erre az energiára.

Elhelyezés

A madáretetőnek soha nem a külseje számít, sokkal inkább a tartalma és az elhelyezkedése. Ne tedd alacsonyra, mert ott a macskák megtámadhatják az éppen csipegető madárkaidat. Akaszd egy fára, így még a nedvességet is könnyebben elkerülheted.

Drága lakás

Férj a feleségéhez:
 – Kedvesem, a drágább lakásról való álmod végre valóra válik.
 – Tényleg? Ez csodálatos!
 – Igen, hétfőtől emelik a lakbért.

Varjúvicc

– Hallottad a varjúviccet?
 – Nem.
 – Kár.

Beleszól

Egy asszony panaszkodik az orvosánál:
 – Doktor úr, segítsen rajtam! Nem tudom, mit tegyek, ugyanis a férjem állandóan beleszól a vezetésembe.
 – Nyugodjon meg, asszonyom, a legtöbb jogosítvánnyal rendelkező férj ezt csinálja, ha a felesége vezet.
 – Csakhogy én nem autót vezetek, hanem villamost.

Autóduda

– Kérem, javítsa meg az autómon a dudát!
 – De hát a fékje is rossz.
 – Tudom, azért kérem, hogy javítsa meg a dudát.

Vakbél

– Halló, doktor úr? Elnézést, hogy hajnalban zavarom, de a feleségemnek szörnyű fájdalmai vannak. Azt hiszem vakbél.
 – Feküdjön vissza nyugodtan, uram! Én már már évekkal ezelőtt kivettem a felesége vakbélét, és olyat még nem hallottam, hogy valakinek újra kinőtt a vakbele.
 – És olyasmiről hallott már a doktor úr, hogy valaki újra megházasodott?

Gyors futó

Három fiú vitatkozik az iskolában, kinek az apja a leggyorsabb futó.
 – Az én apám olyan gyors, hogy ha kilő egy nyilat, megelőzi menet közben – mondja az első.
 – Az enyém vadász, és olyan gyors, hogy ha lő egyet, hamarabb ér célba, mint a golyó – mondja a második.
 – Az semmi. Az én apám fél ötig dolgozik, és mindennap már négykor otthon van...

Rendőrségen

Egy szőke nő jelentkezik egy állásra a rendőrségnél. Egy tiszt kérdéseket tesz fel neki:
 – Mondja, mennyi kétszer kettő?
 – Hmmm... négy.
 – Rendben, és tudja-e mennyi a száz négyzetgyöke?
 – Hmmm... tíz?
 – Igen. Még arra feleljen, hogy ki ölte meg Abraham Lincolnt?
 – Azt nem tudom.
 – Akkor most menjen haza, és gondolkodjon rajta holnapig.
 A szőke nő hazamegy, és azonnal felhívja az egyik barátnőjét telefonon:
 – Képzeld, nemcsak hogy megkaptam az állást a rendőrségnél, hanem máris dolgozom egy gyilkossági ügyön.

Nagy kalap

A skót új kalapban megy haza, amely olyan nagy, hogy a fél arcát eltakarja.
 A felesége megkérdezi:
 – Mac, miért vettél ilyen hatalmas kalapot?
 – Szerencsém volt. Ez a kalap ugyanannyiba került, mint egy másik, amelyik két számmal kisebb volt!

Szerencse

A gépkocsi elüti a kerékpárost.
 A vezető kiszáll, hogy segítsen a szerencsétlenül jártak, közben így szól:
 – Barátom, hogy magának milyen szerencséje van!
 – Szerencsém?
 – De még mennyire! Ma szabadnapos vagyok. Munkanapokon viszont harminc tonnás teherautóval járok.

Orvosok

Egy orvos kérdi a kollégáját:
 – Hogy van az, hogy olyan jó neved van az egész városban?
 – Egyszerű, minden páciensemnek azt mondom, hogy halálosan beteg. Ha meghal, jó volt a diagnózisom, ha meggyógyítom, csodadoktorként tisztelnek.

Ki tette?

Hazaér az anya, és látja, hogy az erkélyajtó üvege kitörött.
 – Hát ezt ki tette? – kérdezi.
 Hosszú csend után megszólal Pistike:
 – Az öcsi, mert amikor hozzávágtam a labdát, hirtelen lehajolt.

Kihallgatás

Kihallgatás folyik a rendőrségen, a vádlott egy külföldi. A rendőr azt mondja a tolmácsnak:
 – Ha a vádlott bevallja, hol található a kincs, akkor kisebb büntetéssel megússza, ha pedig nem, akkor kivégzés lesz a vége.
 A tolmács lefordítja a gyanúsítottnak, mire az elmondja a tolmácsnak, hogy hol található a kincs. Erre a tolmács azt feleli a rendőrnek:
 – A gyanúsított azt mondta, hogy nem fél a haláltól.

– Nem kaptad meg az e-mail-t?

– Tomika olyan romantikus!
 Megengedte, hogy vigyázzak az ebihalaira.

Megbízatás

A rendőr megbízatást kap:
 – Nézze meg jól azt az alakot ezen a fényképen, és kövesse mindenhová, akár az árnyék.
 Mire a rendőr:
 – És mit csináljak akkor, ha nem süt a nap?

Pistike és a nővére

Pistike hazajön az iskolából, s látja, hogy a nővére a tűzhely mellett serénykedik. Megkérdezi tőle:
 – Mit főzöl?
 A lány így felel:
 – Még nem tudom. Ha ilyen híg marad, akkor krumplicevest, ha besűrűsödik, akkor paprikás krumplit, ha odaég, akkor sült krumplit.

Rejtélyes felirat

Egy öreg ház falán találnak egy feliratot: AVE CEZAR VAVAN. Jönnek a régészek, kutatók, hogy megfejtsék a szöveg jelentését. Arra jár egy öreg bácsi és megkérdezi, hogy mi ez a nagy nyüzsgés?
 – Hát van itt egy felirat, amit nem tudunk megfejteni – mondja az egyik régész.
 – Ó, hát mit kell ezen megfejteni? Ezt én írtam ide: A VÉCÉ ZÁRVA VAN.

Seprű

Egy nő bemegy a boltba.
 – Seprűjük van?
 – Parancsoljon, asszonyom, éppen most érkezett.
 – Ennek túl rövid a szára.
 – Tessék, itt egy másik.
 – Ez meg rosszul van csomózva.
 – Nézze meg ezt!
 – Nagyon kemény.
 – Akkor talán ez?
 – Na jó, bár ez sem tökéletes.
 – Becsomagoljam, vagy pedig rá méltóztatik ülni?

– Kedves Pisti! Hogy vagy? Anyu és én jól vagyunk. Hiányzol. Légy szíves, kapsold ki a számítógépet, és gyere le ebédelni. Szeretettel, apa.

Keresztretjvény

Feleség a férjnek:
 – Dezső, te egész nap mást sem csinálsz, csak keresztretjvényt fejtesz. Hát már egy kedves szót sem tudsz nekem mondani?
 – Hány betűvel?

Fázik

– Mondd, miért dörzsölöd a kezedet?
 – Mert fázik.
 – Hát akkor miért nem teszed zsebre?
 – Nem fér bele, ott a kesztyűm.

Taxi

Amikor a taxi átrobog a piroson, az utas felszisszen.
 – Ugyan – mondja a sofőr –, a bátyám minden piroson áthajt!
 Aztán a következő zöld lámpánál megáll.
 – Most miért állt meg? – kérdezi az utas.
 – Hátha jön a bátyám.

Bosszú

A légitársaság egyik utasszállítójának másodpilótája egy alkalommal nagyon rosszul ért földet. A gép kapitánya odament a mikrofonhoz, és bementa:
 – Köszönjük kedves utasainknak, hogy légitársaságunkat választották. Mellesleg elnézést kérünk a másodpilóta landolása miatt.
 Pár hónap múlva, mikor a kapitány landolt nagyon rosszul, a másodpilóta odament a mikrofonhoz, és bementa:
 – Köszönjük kedves utasainknak, hogy légitársaságunkat választották. Egyben elnézést kérünk a kapitányunk landolása miatt.
 Mire a kapitány:
 – Ezt miért csináltad?
 – Bosszúból a múltkoriért.
 – Igen ám, de én nem kapsoltam be a mikrofont.

Rosszul hall

A beteg elmegy a fülészetre, panaszkozik az orvosnak, hogy nagyon rosszul hall.
 – Azt sem hallom, ha köhögök – mondja az orvosnak.
 Az orvos ír egy receptet, és odaadja a páciensnek.
 – És mondja, ettől jobban fogok hallani?
 – kérdi reménykedve.
 – Nem lesz jobb a hallása, de hangosabban fog köhögni.

Nyuszika

Nyuszika sétál az erdőben, a farkas odaugrik.
 – Pénzt vagy életet! Nyuszika elkiáltja magát:
 – Segítség!
 Ekkor feltűnik egy fekete palástos alak, előrántja a kardját, és egy Z betűt vág a farkas bundájába. A nyuszi hálálkodva fordul felé:
 – Köszönöm szépen, Zuperman!

Fogfúrás

A fogorvos már percek óta egyre mélyebbre fúr a beteg zápfogába.
 – Úgy látom, hogy valamikor aranytómést tettek ebbe a fogba.
 – Nem, doktor úr, az már az inggom-bom.

Nem érti

Az orvosnál:
 – Bizonyára már nem emlékszik rám, doktor úr! – nyit be egy beteg a belgyógyászhoz. – Hiszen kilenc éve elmúlt, hogy látott. Akkor azt mondta, hogy egyelőre nem szabad elhagynom az ágyat. Én meg is ígértem, hogy feküdni fogok, de maga soha többet nem jelentkezett.
 – Nem értem! – mondja az orvos. – Ha azt mondtam, hogy feküdjön, akkor miért kelt fel?

– Oké, apádnak sikerült szereznie egy egeret. Hogyan használjuk?

Az én osztályom

Sokak szerint a mi osztályunk elég rossz osztály. Tizenhárman vagyunk, öt lány: Anita, Barbara, Lídia, Lenke, valamint jómagam (Kira), és nyolc fiú: Ervin, Viktor, Dominik, Gábor, Péro, Szilveszter, Attila és Áron.

Kevés köztünk az ötös tanuló. Már elsőtől kezdve sok csínytevés, rosszkedv volt jellemző ránk. Néhány osztálykirándulást is együtt töltöttünk, gyakran voltunk a közeli csatornapart melletti vadász-háznál és a Palicsi Állatkertben is. Sokan együtt jártunk óvodába, ott ismertük meg egymást. Ötödiktől kezdve minden nehezebb lett számunkra, most már nincs tanító néni, csak tanárok és tanárnők. Minden órára más-más tanár jön be, és mindig le-fel kell járkálnunk a nagyszünetekben. Nehéz volt ehhez hozzászoknunk, de valahogy sikerült. Az osztályból sokan üznek valamilyen sportot, vagy valamilyen fontos hobbijuk van, amiből versenyekre is járnak. Vannak olyanok, akik kajakoznak, sokan fociznak, van, akik sakkoznak, és van, aki néptáncot tanul. Jómagam kajakozom, szeretem ezt a sportot, néhány versenyre is eljutottam már olyan nagyvárosokba mint pl.: Ruma, Zenta, Belgrád vagy Nagybecskerek. Szeretem ezt az osztályt, mert ha egy másik osztályba kerülnék, az nagyon furcsa lenne, hi-

szen az osztálytársaim nagy részével már hét éve ismerjük egymást, és ez nem kevés idő.

**Bauer Kira, 5. osztály,
Testvériség–Egység iskola, Bezdán**

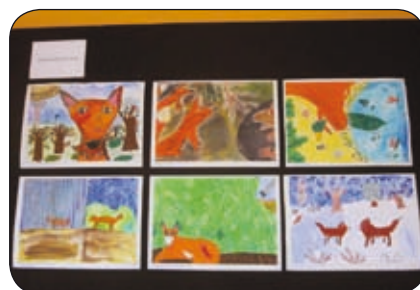
Aszabadkai J. J. Zmaj iskola 4. c osztályának a közelmúltban érdekes matekórja volt. A milliónál nagyobb számokról tanultunk. A tanító néni megkért bennünket, hogy akinek van otthon régi pénze, hozza be az iskolába. Ezt használtuk szemléltetőnek, hogy megértsük a számok nagyságát. Csoportokra osztva dolgoztunk,

közösen számoltuk a nullákat. Így megtudtuk, hogy a milliót hat nullával, a milliárdot pedig kilencel írjuk. Sokkal könnyebb volt így a matekot tanulni, mert jobban megértettük az anyagot. **(Fehér Noémi)**

Matekból befejeztük a milliónál nagyobb számok tanulását, ezért egy egész órai feladatot írtunk. Sok feladat volt. Az óra végére nagyon fájt a kezünk a sok írástól. Az osztály átlaga 4,33 lett. Egy tanulómnak lett csak egysége, 12-en ötöst kaptak. **(Nikolics Blanka, Dékány Máté, Kávai Rita, Zemkó Attila és Savović Mila)**

Feldolgoztuk a negyedik osztály első házi olvasmányát, Fekete István Vuk című művét. Három hetet kaptunk az olvasására. Az iskolában az egyik magyarórán a táncsi

hat csoportra osztott bennünket. Mindenki kapott egy részletet a műből, s ahhoz készített illusztrációt. Miközben dolgoztunk, a táncsi kérdéseket tett fel, beszélgettünk az elolvasott könyvről. A második magyarórán kérdéseket kaptunk a Vukkal kapcsolatban, melyekre mindenkinek önállóan kellett válaszolnia. **(Spasić Nikola és Miskolci Helga)**

**4. c osztály, Szabadka,
J. J. Zmaj iskola**

A BÚRA ALATT (Under the Dome) című sorozat a TV2 műsorán ért el igen nagy nézettséget – a posztert Buják Judit nyolcadikos olvasónk kérte Kupuszinaról (Bácskertesről).

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka
Matice srpske,
Novi Sad

82+79(02.053.2)
ISSN 0350–9141
COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság
Autonóm Tartomány
kormányja

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

BETHLEN GÁBOR
Alap

Szekeres László
Alapítvány

66 éves a Jó Pajtás
Vajdasági magyar gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (lapfajlagdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvoda Mišića 1., Szerbia ■ A Kft. igazgatója: **Ökrész Rozália** ■ A Magyar Szó napilap főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Lennert Géza** ■ Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Szerkesztőségi titkár és segédszerkesztő: **Fehér Mária** ■ Lektor: **Buzogány Kardos Julianna** ■ Állandó külmunkatársak: Bence Erika, Bori Mária, Farkas Ilona, Gyarmati Krisztina, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda, Tomán Mária ■ Telefon: +381/21/ 475-400-8 (csak telefon) ■ Kéziratokat és képeket nem őrizzük meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon/fax: 021/557-304, e-mail: (csak lapterjesztési ügyekben) plasman@magyarszo.com ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38–42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ A nyomtatásért felel: **Berta Zoltán** igazgató ■ Jó Pajtás az interneten: <http://www.tippnet.rs/jopajtas> ■ szerk@jopajtas.info